

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

OSS HOROR EMELLAN?

– en undersökning av gymnasieflickors bruk av och uppfattningar om
skällsord

Cecilia Bergstrand

Läraryrkesintegrerat examensarbete
SV 4200
Höstterminen 2005
Handledare: Anna Gunnarsdotter Grönberg
Examinator: Anna Hannesdóttir

Sammandrag

Ungdomars språkbruk är ständigt i opposition mot vuxenvärlden. Vuxna har i alla tider förfasat sig över ungdomars språk och i dagens debatt finns uppfattningar om att bruket av grova skällsord, framförallt de av sexuell art, ökar bland ungdomar. Att undersöka ungdomars språk, t.ex. skällsordsbruket, kan vara ett sätt att se nya normer och värderingar växa fram.

Syftet med denna undersökning är att undersöka hur flickor på gymnasiet uppfattar och använder skällsord för att jämföra hur deras bruk ser ut jämfört med det de upplever som vanligt bland ungdomar. Syftet har också varit att undersöka om flerspråkighet påverkar uppfattningar om och bruk av skällsord. I detta ändamål har en enkätundersökning genomförts bland 38 flickor, 22 enspråkiga och 16 flerspråkiga, på ett gymnasium i Göteborg.

Av undersökningen framgår att flickorna är mildare i sitt skällsordsbruk än vad de upplever som vanligt på skolan. Sexuella skällsord, t.ex. *hora*, fick störst antal belägg vid frågan vad som var vanligast på skolan medan skällsord som ifrågasätter intelligens, t.ex. *idiot*, fick flest belägg då flickorna blev tillfrågade om sitt egna skällsordsbruk. Det framkom också att sexuella skällsord är de som upplevs som mest kränkande av flickorna. Flerspråkiga flickor angav i undersökningen mildare skällsordsexempel och verkade vara mer restriktiva överlag i sina uppfattningar om skällsord.

Som framtida lärare var ett av mina syften med undersökningen också att undersöka hur vuxna i skolan bör agera och hantera skällsordsbruk bland ungdomar då det förekommer. Utifrån undersökningens resultat har jag kommit till slutsatsen att vuxna i skolan bör agera mot skällsord och diskutera dessa med eleverna. Fokus bör ligga på sexuella skällsord som visat sig vara mycket vanliga och upplevs i många fall som kränkande. Dock bör även andra skällsord, t.ex. ord som ifrågasätter intelligens och kropps- och utseendeförknippade ord, diskuteras då även dessa angetts sårande av flera informanter i undersökningen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	s. 1
2. Syfte och hypotes	s. 1
3. Bakgrund och forskningsöversikt	s. 3
3.1. Bakgrund och allmän forskning kring skällsord och ungdomsspråks.	3
3.1.1. Vad är ett skällsord?	s. 3
3.1.2. I vilka situationer används skällsord?	s. 4
3.1.3. Ungdomsspråk och ungdomars skällsordsbruk	s. 4
3.2. Skolans styrdokument	s. 6
3.3. Två tidigare c-uppsatser kring skällsord	s. 6
4. Metod och material	s. 7
4.1. Val av undersökningsmetod	s. 7
4.2. Urval	s. 8
4.3. Enkäten	s. 8
5. Resultat och analys	s. 9
5.1. Fråga 1A: Skällsord som enligt informanterna sägs i ilska	s. 10
5.2. Fråga 2A: Skällsord informanterna själva säger i ilska	s. 11
5.3. Fråga 1B: Skällsord som enligt informanterna sägs för att såra	s. 12
5.4. Fråga 2B: Skällsord informanterna själva säger för att såra	s. 13
5.5. Fråga 1C: Skällsord som enligt informanterna sägs för att provocera	s. 14
5.6. Fråga 2C: Skällsord informanterna själva säger för att provocera	s. 15
5.7. Fråga 1D: Skällsord som enligt informanterna sägs skämtsamt	s. 16
5.8. Fråga 2D: Skällsord informanterna själva säger skämtsamt	s. 16
5.9. Fråga 3: De mest kränkande skällsorden, enligt informanterna	s. 18
5.10. Fråga 4: De mest kränkande skällsorden för pojkar	s. 19
5.11. Fråga 5: De mest kränkande skällsorden för flickor	s. 20
5.12. Fråga 6: Skillnad mellan pojkars och flickors skällsordsbruk	s. 21
5.13. Fråga 7: Skällsord på andra språk	s. 22
5.14. Fråga 8: Skämtsamma skällsord bland kompisar	s. 23
5.15. Fråga 9: Skällsord som inte går att använda skämtsamt	s. 24
5.16. Fråga 10: Minskning av skällsordsbruket på skolan	s. 25
5.17. Fråga 11: Hur lärarna bör agera	s. 26
5.18. Fråga 12: Informanternas eget agerande vid skällsordsbruk	s. 27
6. Sammanfattande diskussion kring resultaten	s. 27

7. Slutord **s. 34**

8. Litteratur **s. 35**

Bilagor:

Bilaga 1: Löst blad utdelat till informanterna vid undersökningen

Bilaga 2: Elevenkäten

Bilaga 3: Tabeller över alla skällsord som fått belägg i fråga 1–3

Tabellförteckning

Tabell 1: Vanliga skällsord som sägs i ilska, enligt eleverna	s. 10
Tabell 2: Vanliga skällsord som eleverna själva använder i ilska	s. 11
Tabell 3: Vanliga skällsord som sägs för att såra, enligt eleverna	s. 12
Tabell 4: De svar eleverna anger angående eget bruk av sårande skällsord	s. 13
Tabell 5: Vanliga skällsord som används för att provocera, enligt eleverna	s. 14
Tabell 6: De svar eleverna anger angående eget bruk av provocerande skällsord	s. 15
Tabell 7: Vanliga skällsord som används skämtsamt, enligt eleverna	s. 16
Tabell 8: Vanliga skällsord som eleverna själva använder skämtsamt	s. 16
Tabell 9: De vanligaste kränkande skällsorden, enligt eleverna	s. 18
Tabell 10: Kränkande skällsord för pojkar, enligt eleverna	s. 19
Tabell 11: Kränkande skällsord för flickor, enligt eleverna	s. 21
Tabell 12: Utfall på frågan om man brukar säga skällsord till sina kompisar på skoj och de vanligaste skällsordsexemplen	s. 23
Tabell 13: De vanligaste skällsorden som de flickor som svarat att det finns skällsord man inte kan använda skämtsamt ger exempel på	s. 24
Tabell 14: Utfall på frågan om eleverna vill minska skällsordsbruket på skolan	s. 25
Tabell 15: Utfall på frågan om och när lärarna ska agera	s. 26
Tabell 16: De svar eleverna givit på frågan om vad de själva gör vid skällsordsbruk	s. 27

1. Inledning

I alla tider har vuxna förfasat sig över ungdomars språk. Nya ord och uttryck klassas som ”fult språk” och slang. Inlåning av ord från andra språk ses som ett utarmande av ”det anrika modersmålet”. I Sverige har under de senaste åren en debatt kring ungdomars bruk av skällsord blossat upp, bl.a. om hur ungdomar allt mer använder grova sexuella skällsord. Undersökningar genomförs om könstrakasserier och det hårdnade sexuella klimatet bland ungdomar.

Jag har länge varit intresserad av s.k. fult språkbruk som slang, svordomar och skällsord. Att ungdomar använder gamla ord på nya sätt och dessutom för in nya ord i sitt språk är intressant och detta kan kanske tyda på nya normer och uppfattningar som tar form i vår kultur, som tidigare haft ett hårt tabu mot bl.a. sexuella skällsord.

Med denna uppsats vill jag undersöka hur dagens ungdomars skällsordsbruk ser ut, ur unga flickors perspektiv, framförallt vad som är vanligt skällsordsbruk och hur flickornas egna bruk ser ut jämfört med detta. För att uppnå syftet har en enkätundersökning om detta genomförts bland 38 flickor på gymnasiet. Dessutom har jag frågat efter eventuella andra språk än svenska som flickorna lärt sig hemma för att se om flerspråkighet påverkar uppfattningar om och bruk av skällsord. Min förhoppning är att resultaten kan ge mig en fingervisning om hur jag, som framtida gymnasielärare, bör agera när jag hör skällsord användas i olika situationer bland mina elever.

2. Syfte och hypotes

Syftet med denna uppsats är att presentera en undersökning om hur flickor på gymnasiet använder och upplever skällsord. Jag har undersökt vilka skällsord som är vanligast i olika situationer enligt flickorna själva och hur deras egna skällsordsbruk ser ut i jämförelse. Jag har också undersökt om flickornas en- eller flerspråkighet gör att det blir någon skillnad i deras uppfattningar om och bruk av skällsord. Jag har i inledningen till enkäten (se bilaga 2) frågat efter vilka språk, förutom svenska, som flickorna lärt sig hemma och de flickor som angett andra språk har jag indelat i en flerspråkig grupp. De flickor som angett att de endast lärt sig svenska har jag fört till en enspråkig grupp. Min definition av flerspråkighet är alltså här elever som har med sig kunskaper i ett eller flera andra språk än svenska hemifrån in i skolan och därmed även har med sig kulturbakgrunder som skiljer sig mer eller

mindre mycket från den svenska. Jag har dock inte frågat efter om eleverna har flera modersmål och därför kan en del elever i den flerspråkiga gruppen ha begränsade kunskaper i det språk de angett.

Jag har valt att koncentrera mig på enbart flickor på gymnasiet eftersom det visat sig i tidigare forskning att flickor i högre grad känner sig sårade och kränkta av sexuella skällsord (se t.ex. Forsberg 2000). Att flickor oftare strävar efter ett mer vårdat och standardiserat språk än pojkar (se bl.a. Kotsinas 1994a:130–31 och Nordenstam 2003:30–31,44) är ännu en anledning till att jämföra flickors skällsordsbruk med det som är vanligast. Jag tror, precis som Nordenstam, att vårt språkbruk kan ge oss nyckeln till hur vår kultur är uppbyggd och hur våra uppfattningar om manligt och kvinnligt ser ut (2003:35). Jag har valt att studera skällsord för att försöka komma åt värderingar och upplevelser hos flickorna, t.ex. vad gäller könsskillnader i och tabubelagt skällsordsbruk, och se hur de själva lever och verkar i de värderingarna.

Resultaten har jämförts med tidigare c-uppsatser kring ämnet (Kling 2003 och Söderström 2003). Slutligen är detta min examensuppsats på lärarprogrammet och därför relateras resultatet till min framtida yrkesroll som gymnasielärare i svenska och historia.

Utifrån den tidigare forskning som finns i ämnet utgår jag från några hypoteser. Sexuella skällsord har i tidigare undersökningar visat sig vara vanligast bland ungdomar idag (se t.ex. Svahn 1999) och detta resultat väntar jag mig även här när jag undersöker vad flickorna upplever som vanligt skällsordsbruk. Jag tror att flickorna känner sig kränkta över dessa sexuella skällsord eftersom tidigare rapporter visar att flickor oftare upplever sig utsatta för verbala sexuella trakasserier än pojkar (se t.ex. Forsberg 2000) och jag vill undersöka om detta stämmer. Det finns dock inga tidigare undersökningar om vilken roll flerspråkighet och enspråkighet spelar för skällsordsbruket vilket gjort mig nyfiken om det är någon skillnad mellan enspråkiga och flerspråkiga ungdomars bruk av och syn på skällsord. Slang är vanligt bland flerspråkiga ungdomar, särskilt i de mångkulturella förortsområden som ligger i anslutning till våra storstäder, t.ex. Rinkeby i Stockholm och Bergsjön i Göteborg (se Doggelito och Kotsinas 2004:7–8). Eftersom skällsordsbruk, precis som slang, anses vara fult och ovårdat språk är jag nyfiken på om det är några skillnader mellan enspråkiga och flerspråkiga elevers bruk av och uppfattningar kring skällsord eftersom det visat sig finnas vissa skillnader vad gäller slang.

3. Bakgrund och forskningsöversikt

3.1. Bakgrund och allmän forskning kring skällsord och ungdomsspråk

För att få en god överblick över forskningsläget kring skällsord och svordomar har jag framförallt utgått från Svahn (1999) och Andersson (1985). Jag har även läst Ljung (1984). För en överblick över forskningsläget kring ungdomsspråk har jag framförallt utgått från Kotsinas (1994a, 1994b och 2003) och Doggelito och Kotsinas (2004).

3.1.1. Vad är ett skällsord?

Definitionen av *skällsord* i studentutgåvan av *Norstedts svenska ordbok* (1999) är ”nedsättande ord” och som synonym ges ”okvädingsord”. Svahns definition är: ”förlänande personbenämningar som skulle kunna användas antingen till en närvarande person eller om en frånvarande person” (1999:15). Jag har avgränsat området för uppsatsen till skällsord ungdomar säger till varandra och har alltså bortsett från de skällsord som sägs om andra som inte är närvarande.

Andersson menar att det i vår västeuropeiska kultur finns vissa områden som är tabubelagda och det är ord från dessa områden som anses som fula, t.ex. könsorgan, sexuellt umgänge, religion, kroppens avfallsprodukter, döden, fysiska och mentala handikapp, prostitution och kriminalitet (1985:79). Skällsord, menar han, är en speciell typ av dessa fula ord som används för att nedvärdera en annan människa (Andersson 1985:54).

Ljung skriver att svordomar i ett språk ofta är gamla tabubelagda fenomen medan skällsorden i större utsträckning nyskapas, vilket så småningom leder till nya svordomar (1984:31). Därför anser jag att skällsordsbruk är mer fruktbart att undersöka bland ungdomar som hela tiden leker och utmanar vuxenvärlden med nyskapande språkbruk.

När jag beskrev för eleverna vad ett skällsord är angavs: ”Skällsord är inte samma sak som svordomar utan med skällsord menas här nedsättande ord som man säger till eller om andra människor. När ni fyller i enkäten vill jag att ni framförallt ska tänka på skällsord man skulle kunna säga till någon annan” (se bilaga 1).

3.1.2. I vilka situationer används skällsord?

Skällsord kan användas i många olika situationer. Både Svahn (1999:17ff) och Andersson (1985:113ff) diskuterar detta. Jag utgår från Svahns definitioner. Elevenkäten (se bilaga 2) frågar om skällsord utifrån fyra olika situationer: skällsord sagda när man är arg, för att göra någon ledsen, för att göra någon arg och skällsord sagda på skoj.

Situation A i enkäten, skällsord sagda i ilska, sammanfaller med det Svahn kallar ”affektladdade situationer” (1999:18). Det handlar helt enkelt om skällsord som ger uttryck för ilska och frustration. Typiska affektladdade situationer är gräl eller illasinnat skvaller. (1999:18ff).

Situation B i enkäten, skällsord sagda för att såra, sammanfaller delvis med det Svahn kallar ”maktutövning” (1999:21). Skällsorden är här en ingrediens i ett allmänt mobblande. Det handlar framförallt om en strukturellt överordnad grupp eller individ i lokalsamhället som använder skällsord för att trycka ner en underordnad grupp eller individ (1999:21ff).

Situation C i enkäten, skällsord sagda för att provocera, är en blandning mellan det Svahn kallar ”affektladdade situationer” och ”maktutövning”. Här försökte jag få fram hur eleverna menar att man uttrycker sig när man kanske är arg men samtidigt försöker trycka ner någon annan.

Situation D i enkäten, skällsord sagda på skoj, sammanfaller med det Svahn kallar ”gängjargong” (1999:24) och ”intimitet” (1999:26). Med gängjargong menas bruket av skällsord för att ange grupptillhörighet. Detta är särskilt vanligt bland ungdomar som vill kontrastera sig mot vuxenvärlden. Detta görs bland annat genom att kalla varandra grova skällsord som tilltalsnamn, skämtsamt, utan att mena något med det (1999:24ff). Svahn menar med ”intimitet” att skällsord kan användas som en markör för en nära vänskap. Detta sker framförallt bland ungdomar, men även på t.ex. en del arbetsplatser. Skällsorden blir skämtsamma och lekfulla i en situation av kamratanda och närhet där alla vet att man inte menar allvar (1999:26f).

3.1.3. Ungdomsspråk och ungdomars skällsordsbruk

Kotsinas beskriver hur vuxna i alla tider har förfasat sig över ungdomars språk (1994a:9f). Det har på senare år förts en debatt i det svenska samhället om ungdomars språk och speciellt oroad är man över det grova skällsordsbruk som många upplever som ökande bland ungdomar

idag. Särskilt upprörda blir vuxna av de grova sexuella skällsord t.ex. elever på skolorna använder som bl.a. Rädsla barnen har uppmärksammat (se Forsberg 2000:86–87). Detta har lett till att ett flertal undersökningar kring könsmobbing och sexuella trakasserier genomförts. Jag har tagit del av Forsberg (2000), JämO (2000) och Osbeck, Holm och Wernersson (2003). Jag har också läst Lundgrens avhandling (2000), som tar upp genuskillnader i skolan och Nordenstam (2003), som diskuterar språk och kön.

Undersökningarna ger en bild av i vilken omfattning sexuella trakasserier förekommer i skolan, hela 26 % av eleverna i år 8 i grundskolan och år 2 på gymnasiet anger att de blivit verbalt sexuellt trakasserade. Särskilt flickor anger att de har känt sig utsatta (se Osbeck m.fl. 2003:108–109). Svahn visar att de vanligaste skällsorden bland ungdomar i 1990-talets svenska samhälle är de sexuella. Till kvinnor använder man oftast ord som antyder sexuell tillgänglighet, t.ex. prostitution (*hora*), många partners (*madrass*), sexobjekt (*knull*), lösaktighet (*slampa*) eller könsorgan (*fitta*) (1999:114ff). Till män används oftast skällsord som signalerar omanlighet, t.ex. homosexualitet (*bög*), impotens (*hängkuk*), sexuell avvikare (*pedofil*) och feminina ord (*fitta*, *kärring*) (1999:132ff).

Ungdomar är ofta ute efter att provocera och kontrastera sig från vuxenvärlden. Språkbruket blir en del av detta avståndstagande. Ett fenomen bland ungdomsgrupper är bruket av slang och de många nybildningar och betydelseförändringar av ord som sker inom detta språkbruk (Kotsinas 2003:290). Ungdomar i alla grupper använder sig av slang och nytt språk för att bryta normer och konventioner i opposition till vuxenvärlden och för att definiera sin gruppidentitet (Kotsinas 1994a:19–20). Bruk av slang anses därför ofta av vuxna som fult och ovårdat språk och skällsordsbruket brukar räknas som en del därav.

Eftersom slangbruket ofta förändrar och förskjuter betydelser hos ord bör detta också ske med skällsorden. Detta kan vara en förklaring till att flera, i vuxnas öron, riktigt grova sexuella skällsord, t.ex. *hora*, kan användas skämtsamt bland ungdomar idag. Kotsinas menar att just betydelsen för skällsordet *hora* förskjutits och att det tillsammans med andra vanligt förekommande sexuella skällsord som *fitta*, *kuk* och *bög* tömts på sitt ursprungliga innehåll (2003:152). Detta skulle i sådana fall innebära att vuxna inte bör bli så chockade av sådana skällsords frekventa användning och att vi kanske inte ens borde agera mot detta bruk. Samtidigt är det viktigt att ta hänsyn till de resultat rapporterna jag nämnt ovan ger angående könsmobbing och sexuella trakasserier.

3.2. Skolans styrdokument

Läroplanerna för grundskola (Lpo 94) och gymnasium (Lpf 94) bygger båda på skollagen. JämO 2000 citerar skollagen och anger att:

Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. (JämO 2000:49, citat ur skollagens 1 kap, 2 §)

I kapitel 1 i både Lpo 94 och Lpf 94 slår man fast att skolan, enligt skollagen, ska

utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde [...] Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas”. (Lpo 94, kap 1 och Lpf 94, kap 1:1)

Det anges också att

Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan och de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är manligt och kvinnligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. (Lpo 94, kap 1)

Alla vuxna i skolan måste följa dessa riktlinjer och motverka alla former av sexuella trakasserier och annan mobbning.

3.3. Två tidigare c-uppsatser kring skällsord

Som utgångspunkt för denna undersökning, förutom ovan nämnd forskning, har två examensuppsatser som behandlar skällsord bland gymnasieelever vid Göteborgs universitet använts (Kling 2003 och Söderström 2003). De är utformade kring en gemensamt utformad enkätundersökning som delats ut till elever och lärare i två gymnasieskolor i Göteborg och Trollhättan. Den enkätundersökning båda uppsatserna utgått ifrån är uppbyggd kring skällsordsexempel som författarna ger. De har valt att koncentrera undersökningen till sexuella skällsord och genusskillnader.

Klings och Söderströms resultat visar att sexuella skällsord är vanligast förekommande på skolorna. Söderström upptäckte dessutom att pojkarna ser de sexuella skällsorden som mer betydelselösa och skämtsamma än flickorna som oftare blev arga eller ledsna av sådana skällsord. Klings och Söderströms undersökningar pekar på att eleverna tycker det görs mycket lite från de vuxnas sida när de hör skällsord bland eleverna. Både Kling och Söderström menar att det är viktigt att motarbeta skällsord i skolan eftersom de kan vara uttryck för sexuella trakasserier (Kling 2003 och Söderström 2003).

4. Metod och material

4.1. Val av undersökningsmetod

Jag har valt att göra min datainsamling genom en enkät för att inom rimlig tid kunna få in ett större antal elevsvar att tolka utefter undersökningens syfte. Som vägledning för utformningen har Kylén (1994) använts. I enkäten har frågor utformats dels för att ge en bild av hur skällsordsbruket ser ut på skolan, t.ex. frågor om exempel på skällsord och dels för att undersöka vad flickorna har för uppfattningar kring detta bruk. En kopia av enkäten finns i bilaga 2.

Kylén tar upp risker med enkäter, som att svararna kan tolka frågorna på olika sätt och att ett visst bortfall kan ske (1994:13). Problemet med externa bortfall är minimalt i denna undersökning eftersom den utfördes under lektionstid med mig eller ansvarig lärare närvarande. Däremot visade det sig finnas en del interna bortfall, alltså att elever struntat i att svara på vissa frågor. Problemet verkade vara att enkäten upplevdes lite för lång och vissa elever tappade tålamodet med frågor som liknade varandra. Dessa interna bortfall varierar i storlek bland de olika frågorna och jag anger antalet i samband med varje fråga i resultatredovisningen. Hur eleverna tolkat frågorna är ett problem som är svårare att lösa, eftersom jag i många fall inte kan veta hur de resonerat när de svarat på frågorna. Jag försökte minimera risken för feltolkningar genom att dela ut ett löst blad med en presentation av enkätens syfte och hur den skulle fyllas i (se bilaga 1). Dessutom försökte jag att vara närvarande i klassrummet i så stor utsträckning som möjligt när enkäterna fylldes i för att svara på frågor.

4.2. Urval

Undersökningen genomfördes bland 38 flickor på ett gymnasium i Göteborg. 22 av dessa flickor är enspråkiga och har enbart uppgett svenska på frågan om språk de lärt sig hemma och 16 är flerspråkiga och har angett att de även lärt sig andra språk än svenska hemma. Flickorna i den flerspråkiga gruppen har uppgett flera olika hemspråk: norska, danska, finska, engelska, kurdiska, thailändska, albanska, turkiska, arabiska, bosniska, spanska och urdu från Pakistan.

Flickorna är födda 1984–1989 (de flesta är födda 1986–1987) och samtliga går på barn- och fritidsprogrammet. Undersökningen har gjorts i samtliga årskurser. Eftersom jag gick ut till hela klasser med enkäten har även två pojkar svarat. Dessas svar har jag dock valt att bortse från, med ett undantag, eftersom jag är intresserad av flickors bruk och åsikter kring skällsord. Dessutom är det svårt att dra några övergripande slutsatser kring pojkarnas svar eftersom jag endast har två informanter. Jag tar endast upp pojkarnas svar då jag redovisar resultaten för enkätens fråga 4, vad som är mest kränkande att säga till en pojke, eftersom deras svar där är relevanta och dessutom går emot flickornas övergripande svar.

Skolans undersökningen har genomförts på en relativt stor andel elever med andra modersmål än svenska vilket passade mitt syfte att undersöka om det är några skillnader mellan hur enspråkiga och flerspråkiga elever använder och ser på skällsord.

4.3. Enkäten

På första sidan av enkäten får eleverna svara på frågor om kön, ålder, gymnasieprogram och kunskaper i andra språk än svenska, både hemifrån och från skolan. Den viktigaste frågan här var de språk de lärt sig hemma där svaren har använts för att dela in flickorna i två grupper, en med enbart svenska som hemspråk, den enspråkiga gruppen, och en med andra hemspråk bredvid svenskan, den flerspråkiga gruppen. Dessa grupper används genomgående i resultatredovisningen. Syftet att även fråga efter språk de lärt sig i skolan var att maskera intentionen att studera skillnaden mellan enspråkiga och flerspråkiga flickor för eleverna så att ingen skulle känna sig utpekad för sin bakgrund.

Enkätens frågor är utformade för att täcka undersökningens syfte. Alla frågor ger möjlighet till öppna svar. Fråga 1–3 syftar till att undersöka vad som är vanligt skällsordsbruk på skolan och jämföra

detta med flickornas egna och vad de upplever som kränkande. Fråga 4–6 handlar om flickornas uppfattningar om könsskillnader i skällsordsbruket. Med fråga 7 vill jag undersöka om det finns några utländska skällsord som blivit allmänna medan fråga 8–9 handlar om det skämtsamma skällsordsbruket. Slutligen ska fråga 10–12 ge fingervisningar om hur vuxna i skolan bör agera, enligt flickorna själva. Fråga 13 är en öppen fråga för övriga kommentarer som dock visade sig vara ofruktbar och lämnades av de flesta informanter blank eller med upprepningar från tidigare svar, därför tar jag inte upp den i resultatredovisningen.

5. Resultat och analys

Elevernas svar på enkäten redovisas i kronologisk ordning efter enkätens frågor. Svaren kommer också att tolkas och analyseras i detta kapitel. Fråga 1 och 2 redovisas tillsammans, och jämförs del för del (A–D) med varandra. Därefter kommer frågorna 3–12 redovisas för sig. Där det finns interna bortfall redovisas de i respektive fråga.

I tabellerna till de frågor där eleverna fått ange exempel på skällsord (fråga 1–3) redovisas de skällsord som fått tre eller fler belägg i någon av informantgrupperna. Både antal belägg i respektive grupp och andel i procent av antalet informanter i gruppen redovisas.

Alla skällsord som angivits av en eller flera flickor i respektive fråga finns i de utförligare tabellerna 1–9b i bilaga 3. Här anges alltså alla ord som fått belägg på den fråga som diskuteras. I dessa tabeller är skällsordsexemplen också indelade i olika kategorier utifrån deras innehåll och funktion för att lättare kunna dela in flickornas svar i enheter och se på skillnader och likheter. Det har varit en balansgång att kategorisera skällsorden men jag har valt att kategorisera dem efter det som jag sett som deras största och primära innehåll. Detta kan dock givetvis diskuteras. De kategorier som skällsorden delats in i som framförallt diskuteras i resultatredovisningen är: ”Sexuella ord”, t.ex. *hora*, *fitta*, *bög* och *kuk*. Med dessa menas skällsord som t.ex. anspelar på sexuella handlingar, läggningar, beteenden, kroppsdelar eller har någon form att sexuellt laddad konnotation eller denotation. Jag anger dem genomgående som grövre än de andra kategorierna skällsord p.g.a. det starka tabu som finns i den svenska kulturen mot sexuella skällsord (se Andersson 1985:79f). ”Ord som ifrågasätter intelligens”, t.ex. *idiot*, *störd* och *pucko*, är också vanliga i elevsvaren. ”Kropps- och utseendeförknippade ord” diskuteras och dessa kan vara t.ex. *fetto* eller

ful. Andra innehållskategorier som finns bland elevsvaren är ”ord som antyder att personen är lägre stående”, t.ex. *tönt*, ”nedsättande ord för kvinnor/män”, t.ex. *bitch* eller *gubbjävel* och ”rasistiska ord”, t.ex. *blatte* och *svennejävel*. Också ”längre fraser” eleverna angett istället för enskilda skällsord finns som en egen kategori i tabellerna i bilaga 3.

Eftersom flickorna har kunnat ge exempel på flera skällsord har ibland vissa kategorier fått fler antal belägg än det finns informanter i gruppen. Jag har valt att låta varje skällsord tillhöra endast en kategori. Detta för att det inte ska bli förvirrande med antalet belägg. Vissa skällsord var svåra att placera. T.ex. *fitta* och *kuk* skulle kunna tillhöra kropps- och utseendeförknippade skällsord men jag valde att lägga dem i kategorin sexuella skällsord, eftersom elevsvaren antydde att dessa ord hade en sexuell underton. Mina indelningar kan som sagt diskuteras, jag har försökt att utgå så mycket som möjligt från hur eleverna beskrivit ordens användning och betydelse.

5.1. Fråga 1A: Skällsord som enligt informanterna sägs i ilska

Tabell 1 nedan redovisar de skällsord som fått tre eller fler belägg i elevernas svar. Tabell 2–9 nedan är utformade på samma sätt. I tabell 1, och också i tabell 1b i bilaga 3 (som redovisar alla skällsord som fått belägg), syns att de sexuella skällsorden anges allra oftast på frågan vad som är vanligast att ungdomar i allmänhet säger i ilska. *Idiot* får många belägg men, som syns i tabell 1b, så får de sexuella orden tillsammans mycket större antal belägg (50) än de som ifrågasätter intelligens (20). Här syns ingen större skillnad mellan enspråkiga och flerspråkiga elever vad gäller skällsordsexempel. Flickorna är relativt överens i denna fråga.

Tabell 1: Vanliga skällsord som sägs i ilska, enligt eleverna

	Enspråkiga (22 svar)		Flerspråkiga (16 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	11	50 %	7	44 %
<i>fitta</i>	9	41 %	6	38 %
<i>idiot</i>	10	45 %	4	25 %
<i>bög, böggävel</i>	7	32 %	3	19 %

5.2. Fråga 2A: Skällsord informanterna själva säger i ilska

Här finns två elever som menar att de inte säger skällsord vid ilska. Jag räknar dock inte dessa som bortfall eftersom de svarat på frågan.

Av tabellerna 2 och 2b (bilaga 3) framgår att flickorna, när de ska spegla sitt egna skällsordsbruk vid ilska, anger mildare skällsord än dem de angivit när de ska spegla det allmänna skällsordsbruket (fråga 1A). Detta framgår framförallt av att ord som ifrågasätter intelligens, t.ex. *idiot*, nu får flest antal belägg (32 i tabell 2b) och att de sexuella orden får betydligt färre belägg (21).

Tabell 2: Vanliga skällsord som eleverna själva använder i ilska

	Enspråkiga (22 svar)		Flerspråkiga (16 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>idiot</i>	10	45 %	6	38 %
<i>hora</i>	4	18 %	3	19 %
<i>dum</i>	4	18 %	2	13 %
<i>fitta</i>	4	18 %	1	6 %
<i>bög, böggjävvel</i>	2	9 %	2	13 %
<i>pucko</i>	-	-	3	21 %

Vad gäller betydelser av skällsord man själv använder vid ilska menar flickorna att det handlar om att man säger skällsord som ett uttryck för ilska och att de inte betyder så mycket, mer än ibland i stundens hetta. En flicka i den flerspråkiga gruppen skriver: "För att få ut sin ilska eller smärta." Det är som sagt mildare skällsord flickorna ger exempel på när de ska spegla sitt eget bruk av skällsord än när de speglar det allmänna bruket. Två elever anger till och med att de inte säger sådant vid ilska. *Idiot* får här fler belägg än de sexuella orden *hora* och *fitta* som fick flest belägg på fråga 1A.

Av tabell 2 framgår också att de flerspråkiga eleverna anger att de använder något mildare ord än de i den enspråkiga gruppen, tre stycken tar t.ex. upp det milda *pucko* och de enspråkiga flickorna ger dubbelt så många belägg för sexuella skällsord som de flerspråkiga (se tabell 2b i bilaga 3). Det mildare språkbruket syns också på att det finns en större variation bland skällsordsexemplen och också genom de många fraser eleverna ger exempel på (se tabell 2b) istället för skällsord. De elever som ger fraser som exempel verkar vilja visa att de säger andra saker än renodlade skällsord när de blir arga.

Det är antagligen svårt att veta exakt vad man säger när man själv blir arg. Sägar man fula ord vill man kanske glömma det så fort som möjligt,

särskilt med tanke på att många flickor anger man använder riktigt grova ord som ett uttryck för ilska men egentligen inte menar deras rätta betydelse i efterhand. Detta kanske innebär att många ungdomar säger saker de egentligen inte står för i ilska och att de därför kanske inte vill erkänna detta för sig själva eller för en vuxen genom att skriva ner det i sina svar. Tabellerna 2 och 2b visar att flickorna i undersökningen antingen faktiskt använder mildare ord än vad de tycker används på skolan överlag eller att de censurerar sig själva – omedvetet eller medvetet.

5.3. Fråga 1B: Skällsord som enligt informanterna sägs för att såra

Här finns två interna bortfall – båda i den enspråkiga gruppen.

Tabell 3: Vanliga skällsord som sägs för att såra, enligt eleverna

	Enspråkiga (20 svar)		Flerspråkiga (16 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	8	40 %	5	31 %
<i>ful</i>	5	25 %	5	31 %
<i>bög, bögjävel</i>	4	20 %	3	19 %
<i>fitta</i>	4	20 %	2	13 %
<i>dum i huvudet</i>	3	15 %	3	19 %
<i>idiot</i>	3	15 %	4	25 %
<i>fetto/fetis/tjockis</i>	2	10 %	2	13 %

Sexuella ord och ord som ifrågasätter intelligens, stora grupper under fråga 1 och 2A, får många belägg även här. *Hora* får flest belägg, som framgår av tabell 3, precis som i fråga 1A. En nyhet bland de sexuella orden i tabell 3b är att såra genom att kränka familjen, vanligast här är att säga *knulla din mamma* eller bara *din mamma*. Detta är ett nytt slags skällsord i svenskan som börjar bli allt vanligare, särskilt bland ungdomar. Influensen kommer, (enligt Doggelito och Kotsinas 2004:16), från olika invandrarpråk som använt sexuella ord som svordomar istället för religiösa som vi i svenskan istället nyttjat (t.ex. *fan, jävlar*). Detta kan uppfattas som mycket grovt här i Sverige eftersom det inte använts på samma sätt i vårt språk (medan de religiösa svordomarna förlorat det mesta av sin styrka). Detta verkar vara något som kommer mer och mer eftersom flickorna anger att ungdomar använder det mycket (vilket framkommer i denna undersökning). En elev i den enspråkiga gruppen skriver på fråga 1C att ”Dom flesta invandrarna är väldigt svaga vad det gäller deras mammor därför svider

det hårdast”. Detta understryker att skällsord och svordomar om familj och släkt kommer från invandrarspråk.

Tabell 3b i bilaga 3 visar också att utseende och kropp här anges i ganska stor omfattning medan de inte alls togs upp i samma utsträckning när jag frågade efter skällsord sagda i ilska (inget belägg i tabell 1b och endast ett belägg i tabell 2b i bilaga 3).

5.4. Fråga 2B: Skällsord informanterna själva säger för att såra

Här finns fem interna bortfall i den enspråkiga gruppen, och ett hos den flerspråkiga.

Tabell 4: De svar eleverna anger angående eget bruk av sårande skällsord

	Enspråkiga (17 svar)		Flerspråkiga (15 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>jag gör ingen ledsen med flit</i>	4	24 %	4	27 %
<i>(fan vad) ful (du är)</i>	3	18 %	2	13 %

Av tabell 4 framkommer tydligt att flera elever antingen inte vill erkänna för sig själva att de ibland säger saker medvetet för att såra eller att de faktiskt medvetet agerar för att inte såra andra. I vilket fall tror jag inte någon vill se sig själv som någon som sårar någon annan med flit. Detta leder till att flickorna även här speglar sitt egna skällsordsbruk som mildare än det de angett som vanligt i fråga 1B. De flesta elever menar att de inte säger saker för att såra andra, flera stycken har också valt att inte skriva något alls (sex interna bortfall sammanlagt) vilket tyder på att de inte ser sig själva i situationen att medvetet göra någon ledsen. Ett stort antal längre fraser tas upp (13 i tabell 4b i bilaga 3) och dessa är också ett tecken på att flickorna inte är medvetna eller inte vill vara medvetna om att de själva använder grova skällsord. Fraserna tyder på att eleverna inte riktigt vill ge rena skällsord som exempel. Även här tror jag att det finns en självcensur men kanske finns det också flickor som faktiskt tänker på att inte säga skällsord i sårande syfte. Av tabell 4b framkommer även att de flerspråkiga flickorna också här är något mildare i sitt skällsordsbruk, de flesta beläggen bland dem får längre fraser (6) medan de enspråkiga eleverna ger flest belägg på ord som ifrågasätter intelligens (10).

I de fall flickorna anger skällsordsexempel menar de att man här menar ordens betydelse för att kränka och såra. Betydelsen blir mer ordagrann här, enligt eleverna, än då man använder skällsord i ilska.

I tabell 4b syns att kropps- och utseendefixerade ord får en mer framträdande plats även när eleverna ska ge exempel på vad för slags ord de själva säger för att såra (9 belägg i tabell 4b). Dessa upplevs därför antagligen som sårande av många flickor, och som effektiva för att såra andra. En flicka i den enspråkiga gruppen skriver om *fetis*: ”Sägs för att kränka.” De sexuella orden är en liten kategori här där flickorna anger sitt egna mildare skällsordsbruk (de får endast 5 belägg), till skillnad från fråga 1B, medan kategorin ord som ifrågasätter intelligens är störst med 13 belägg.

5.5. Fråga 1C: Skällsord som enligt informanterna sägs för att provocera

Här finns tre interna bortfall, alla i den enspråkiga gruppen.

Tabell 5: Vanliga skällsord som används för att provocera, enligt eleverna

	Enspråkiga (19 svar)		Flerspråkiga (16 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	11	58 %	6	38 %
<i>bög, bögjävel</i>	7	37 %	2	13 %
<i>fitta</i>	6	32 %	3	19 %
<i>(knulla) din mamma/pappa</i>	4	21 %	2	13 %
<i>idiot</i>	4	21 %	2	13 %
<i>slampa</i>	3	16 %	-	-
<i>dum i huvudet</i>	1	5 %	3	19 %

Precis som i fråga 1A och B så får de sexuella orden högst antal belägg, 47 belägg i tabell 5b i bilaga 3. Grova skällsord som sårar och kränker är vanligast enligt eleverna då man vill göra någon arg, d.v.s. grova sexuella ord, som *hora*, *fitta* och *bög*, och ord som ifrågasätter intelligensen, t.ex. *idiot* och *dum i huvudet*. För första gången hamnar även ord om familjen bland de vanligaste orden i tabell 5 – *din mamma*. En elev i den enspråkiga gruppen anger att man också kan säga *din pappa* (hon har angett *din mamma/pappa*). Detta kanske har varit en reaktion på att det är mammorna som är utsatta i det fasta uttrycket. Samma elev skriver ”Man börjar prata om familjen om man vill göra någon arg”.

5.6. Fråga 2C: Skällsord informanterna själva säger för att provocera

Här finns sex interna bortfall i den enspråkiga gruppen och två i den flerspråkiga.

Tabell 6: De svar eleverna anger angående eget bruk av provocerande skällsord

	Enspråkiga (16 svar)		Flerspråkiga (14 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>jag bråkar inte med flit</i>	5	31 %	6	43 %
<i>hora</i>	5	31 %	2	14 %

I tabell 6b i bilaga 3 syns att det för första gången är de sexuella skällsorden som får flest belägg (16) när flickorna ska spegla sitt egna skällsordsbruk. De grövre orden, som är vanligt bland skolungdomar överlag enligt elevsvaren på fråga 1C, används alltså här också av informanterna själva. Dock kan man (på samma sätt som i fråga 2B) i tabell 6 se att eleverna ogärna ser sig själva i situationen som provocerare. Flera har även här valt att inte svara på frågan alls. Många har svarat att de aldrig bråkar med flit, denna andel är dessutom större bland flerspråkiga elever, 43 % som syns i tabell 6.

Informanterna menar att man använder skällsorden ordagrant i situationen som provocerare. Man vill provocera fram en reaktion, och tar därför till värsta tänkbara skällsord, samtidigt som man kanske egentligen inte i efterhand menar vad man säger utan mest vill reta upp någon. Detta är antagligen anledningen till att de grova sexuella skällsorden får många belägg här då eleverna, trots sin ovilja att se sig själva som provocerare, speglar sitt egna skällsordsbruk.

De flerspråkiga eleverna anger här, liksom på tidigare frågor om det egna bruket (2A och B), mildare ord än de enspråkiga. Tabell 6 visar att flera av dem anger att de inte bråkar medvetet (sex stycken). I tabell 6b kan vi se att de grövre sexuella orden får fler belägg hos de enspråkiga flickorna.

5.7. Fråga 1D: Skällsord som enligt informanterna sägs skämtsamt

Här finns två interna bortfall i den enspråkiga gruppen, och ett i den flerspråkiga.

Tabell 7: Vanliga skällsord som används skämtsamt, enligt eleverna

	Enspråkiga (20 svar)		Flerspråkiga (15 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	7	35 %	4	27 %
<i>idiot</i>	6	30 %	1	7 %
<i>fitta</i>	3	15 %	1	7 %
<i>slampa</i>	3	15 %	-	-
<i>bitch, biatch</i>	2	10 %	2	13 %

Som synes i tabell 7 och 7b i bilaga 3 är det även vid skämtsamt skällsordsbruk grova sexuella skällsord, som *hora*, som får flest belägg. Flickorna anger ett större antal skällsord än i tidigare frågor (se tabell 7b i bilaga 3) och eleverna ger fortfarande exempel på riktigt grova ord, t.ex. sexuella ord, som fått flest belägg (26). Samtidigt kan även väldigt milda ord finnas med som inte syns till i tidigare frågor, t.ex. *klantarsle* och *mupp*. Spridningen bland orden är större och det verkar som det finns en stor uppfinningsrikedom vid lekfullt skällsordsbruk.

5.8. Fråga 2D: Skällsord informanterna själva säger skämtsamt

Här finns två bortfall i den enspråkiga gruppen och två i den flerspråkiga.

Tabell 8: Vanliga skällsord som eleverna själva använder skämtsamt

	Enspråkiga (20 svar)		Flerspråkiga (14 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>idiot, iddi</i>	4	20 %	2	14 %
<i>hora</i>	3	15 %	3	21 %
<i>dum (i huvudet)</i>	3	15 %	3	21 %
<i>bitch, biatch</i>	3	15 %	1	7 %
<i>fitta</i>	2	10 %	1	7 %

När eleverna får ange vad de själva säger syns verkligen uppfinningsrikedomen, vilket framgår av de många skällsordsexempel som syns i tabell 8b i bilaga 3. Kotsinas tar upp att det finns stor variation i ung-

domsslangen. Hon hänvisar bl.a. till en undersökning från 1990-talet där man fått flest angivna slangord när man frågat efter ord man säger när man är riktigt arg på någon och ord för *dum*, *korkad* (2003:80–81). Detta tyder på en stor variation och uppfinningsrikedom vad gäller slangord som också är skällsord och i min undersökning kom detta fram extra tydligt när jag frågade efter skällsord sagda på skoj. Inget enskilt exempel får heller särskilt många träffar (som mest har *hora* fyra belägg). Det verkar som om man leker mycket med skämtsamma skällsord och att det är personligt och individuellt vad man säger i kompisgänget. Dialekt och andra sätt att ”skoja till” orden genom överdrifter verkar vara vanligare här än tidigare (*kötthövve*, *e du go i hela huvudet* eller och *biatch* är ord som ges exempel på i tabell 8b).

Så länge alla är med på att det är på skoj så är det helt okej att säga vad som helst, menar eleverna. Man menar inte det man säger och antagligen handlar detta om en lek med ord för att avdramatisera dem och stå i opposition mot vuxenvärlden – som verkligen inte accepterar de grövsta orden, framförallt de sexuella, som skämtsamma tilltalsord utan betydelse och innehåll.

Eleverna ger många exempel på sexuella ord (mycket grova enligt min mening) och nedvärderande och kränkande ord då det gäller intelligens och kön. I tabell 8 och 8b syns att ord som ifrågasätter intelligens (framförallt *idiot* och *dum*) är i majoritet med 31 belägg, följt av sexuella ord med 20 belägg och ord som antyder att personen är lägre stående med 11 belägg. Det är alltså återigen så att flickorna, enligt min kategorisering, anger mildare skällsord då de speglar sitt egna skällsordsbruk än då de anger vad som är vanligt förekommande på skolan (här i fråga 1D). Av tabell 8b framkommer också att de flerspråkiga flickorna återigen är något mildare än de enspråkiga i speglingen av sitt egna skällsordsbruk, de anger färre exempel på både sexuella ord och ord som ifrågasätter intelligens och anger t.ex. istället två exempel på ord för djur (*mr gris* och *apa*).

Intressant är att trots de många exemplen på grova skällsord vad gäller kön och intelligens så får kropps- och utseendeförknippade ord bara fyra belägg i tabell 8b. Detta visar kanske hur känsligt det är med kropp och utseende för flickor på gymnasiet. Detta verkar inte vara något man skämtar om utan snarare något man tar till när man vill såra och provocera någon, som framkommit i tidigare frågor. Kanske ser vi här ett nytt tabuområde då sexuella ord (även de grova och nedsättande) verkar bli allt mer accepterade bland unga flickor idag.

5.9. Fråga 3: De mest kränkande skällsorden, enligt informanterna

Här finns ett internt bortfall i den enspråkiga gruppen och två i den flerspråkiga.

Tabell 9: De vanligaste kränkande skällsorden, enligt eleverna

	Enspråkiga (21 svar)		Flerspråkiga (14 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	16	76 %	11	79 %
<i>fitta</i>	8	38 %	5	36 %
<i>slampa</i>	6	29 %	1	7 %

Tabell 9b i bilaga 3 visar att de kvinnokränkande, grova sexuella orden får överlägset flest belägg, 53 jämfört med 7 för nästa kategori, kropps- och utseendeförknippade ord. Många påpekar hur förnedrande och kränkande ord som *hora*, *fitta* och *slampa* är, särskilt för flickor, vilka också fått majoriteten av beläggen vilket framgår av tabell 9,. Det är intressant att samtidigt som flickorna tidigare angivit att de använder dessa ord och att de är vanliga på skolan i alla sammanhang så är det också dessa ord som de känner sig mest kränkta av själva. Trots mina tidigare antaganden om att utseendeförknippade ord kanske håller på att bli ett nytt tabuområde, får alltså inte dessa störst utrymme här. Dock syns i tabell 9b att eleverna anger flera sådana ord och att tyngdvikten då ligger på skällsord som handlar om fetma.

Övergripande är uppfattningen om att det är skällsord som inte stämmer som man upplever som mest kränkande. En flicka med i den flerspråkiga gruppen skriver om *ful apa*: ”Jag tar inte åt mig för att jag vet att jag är snygg”. En flicka i den enspråkiga gruppen skriver om *hora*: ”för att jag är inte det, det är bara kränkande. Jag går ju inte direkt och ligger med någon eller säljer mig på stan!” Just sexuella och kvinnoförnedrande ord som *hora* och *slampa* verkar vara dubbelt kränkande – dels för att det är osant, och dels för att man oroar sig för att andra ska tro att det är sant, att det ska skapa ett rykte. En flicka med turkiska som hemspråk skriver om *satmara*: ”Folk kan uppfatta mig för en sådan men håller inte på med sådant.”

Skillnaden mellan de enspråkiga flickorna och de flerspråkiga syns framförallt i att två flerspråkiga flickor menar att det är kränkande om någon blandar in familjen. Två flerspråkiga flickor anger också att de aldrig känt sig kränkta, en uttrycker det som att hon är ”som en gås”, jag antar att det betyder att allt sådant rinner av henne utan att påverka.

5.10. Fråga 4: De mest kränkande skällsorden för pojkar

I tabell 10 är samtliga skällsord som fått belägg i flickornas svar redovisade, hur många belägg de fått och andelen i procent av gruppernas totala antal svar. Här finns tre interna bortfall i den enspråkiga gruppen och två bortfall i den flerspråkiga. Här kommer även de två pojkarnas svar att tas upp eftersom de här är relevanta, de finns dock inte med i tabell 10.

Tabell 10: Kränkande skällsord för pojkar, enligt eleverna

	Enspråkiga (19 svar)		Flerspråkiga (14 svar)	
	Belägg	%	Belägg	%
<i>bög, böggjävvel</i>	14	74 %	10	71 %
<i>lillen, liten snopp, dålig i sängen,</i>				
<i>kuk, slappkuk, vilken dick du har</i>	4	21 %	3	21 %
<i>det finns inte många ord för killar</i>	1	5 %	2	14 %
<i>fetto, fulis</i>	-	-	2	14 %
<i>hans familj</i>	-	-	1	7 %

Bög är det ord som de allra flesta flickorna tror är mest kränkande för pojkar i deras ålder. 74 % av de enspråkiga flickorna och 71 % av de flerspråkiga anger detta, vilket framkommer av tabell 10. Anledningen verkar de tycka vara att pojkar är rädda för att få sin sexualitet ifrågasatt och detta leder till att homosexuella beskyllningar blir kränkande och förnedrande. Flera flickor är noga med att påpeka att det verkligen inte är något fel i att vara homosexuell, men menar ändå att pojkar upplever detta som kränkande då det kan vara osant och flera av dem "äcklar sig" över homosexuella. Detta stämmer överens med resultaten i Forsberg som visar att unga flickor har en mer tillåtande inställning till homosexualitet än unga pojkar (2000:72–73).

En flicka i den enspråkiga gruppen skriver uttryckligen att *bög* handlar om att kränka män genom att ifrågasätta inte bara deras sexualitet utan också deras manlighet. Flickan i undersökningen skriver: "Många killar tar det som att man ifrågasätter deras sexualitet. Att de är mindre manliga än kompisarna och då kan de börja slåss (eller liknande) för att bevisa sin manlighet." Svahn har sett att när ord för homosexuella överförs på en heterosexuell man blir de negativt laddade (1999:132ff) och flickan i min undersökning har här gjort samma iakttagelse.

Skällsord som handlar om killens könsorgan kommer näst på listan över kränkande skällsord för pojkar. Det handlar framförallt om hans sexuella prestationer – könet kan benämnas som litet eller slapt. Detta menar flickorna att killar tenderar att uppleva som kränkande. Svahn har

också upptäckt att ifrågasättande av manligheten genom att häckla den sexuella prestationen, t.ex. genom att antyda impotens (precis som *slappkuk* här ovan) och litet, outvecklat kön (1999:134).

Tre elever menar att det inte finns så stor variation bland skällsorden för killar. Detta är antagligen till viss del sant, men jag är förvånad över att ingen tar upp feminina skällsord som kränkande för killar, t.ex. *fitta* eller *brud*, som ju kan förekomma (se Svahn 1999:137).

Två elever med annat hemspråk anger kropps- och utseendeförknippade skällsord som kränkande för killar. Detta kan jämföras med nästa fråga där dessa ord får större utrymme, vilket tyder på att flickor känner större obehag inför kropps- och utseendeförknippade ord än de tror pojkar gör. De menar att dessa ord framförallt är kränkande för killar om de är sanna, alltså om pojken är tjock eller ful, vilket går emot det de beskrev om kränkande ord för dem själva (fråga 3) där de framförallt vände sig emot osanna skällsord.

En flicka (med kurdiska som hemspråk) menar att det är mest kränkande att ta upp skällsord som handlar om pojkens familj. Intressant är att båda pojkarna som svarat på enkäten håller med denna flicka på fråga 4 och svarar *din mamma* respektive *om familjen*. Det verkar som att familjens heder börjar bli viktig bland ungdomar, och kanske är detta viktigare för pojkar än för flickor. De två pojkar som svarat på min enkät verkar i alla fall uppleva detta som mest kränkande för pojkar och för dem verkar omanlighetsskällsord som *bög* och *slappkuk* tappat styrka mot detta nya fenomen att kränka genom att häckla familjen. Kanske är detta något som kommer att växa och bli stort i svenskan när dessa ungdomar blir vuxna. Det är något som framtiden får utvisa.

5.11. Fråga 5: De mest kränkande skällsorden för flickor

I tabell 11 är samtliga skällsord som fått belägg i flickornas svar redovisade, hur många belägg de fått och andelen i procent av gruppernas totala antal svar. Här finns tre interna bortfall, alla i den enspråkiga gruppen.

Tabell 11: Kränkande skällsord för flickor, enligt eleverna

	Enspråkiga (19 svar)		Flerspråkiga (16 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora, horjävel</i>	15	79 %	12	75 %
<i>fitta</i>	3	16 %	5	31 %
<i>slampa</i>	3	16 %	1	6 %
<i>slyna</i>	1	5 %	1	6 %
<i>anorektiker, planka</i>	1	5 %	2	13 %
<i>tjockis, fetto</i>	1	5 %	1	6 %
<i>taxöron</i>	1	5 %	-	-
<i>bimbo</i>	-	-	1	6 %
<i>jävla lebb</i>	-	-	1	6 %
<i>du stinker</i>	-	-	1	6 %

Av tabell 11 framgår att de grova sexuella orden får majoriteten av beläggen, liksom i fråga 3. *Hora* dominerar och flickorna menar att dessa ord är respektlösa, fel, förnedrande, fula och nedsättande. Vad gäller *hora*, *slampa* och *slyna* menar de också att de kan försämra ens rykte. En flicka i den enspråkiga gruppen skriver om *hora*: ”för då tror folk att dem ligger med många”. Flickorna vänder sig också mot att sådana ord allra oftast är osanna och därför blir kränkande, på samma sätt som de menar att *bög* blir kränkande för en heterosexuell kille. Det blir då en slags dubbel kränkning när man blir kallad t.ex. *hora*, där det både är kränkande för att det inte stämmer och för att man är rädd att det ska uppfattas som sant av andra. Samma tendens syns i svaren på enkätens fråga 3.

Den flicka som givit *bimbo* som exempel menar att detta är kränkande oavsett bakgrund eller läggning. Detta kan också upplevas om sexuella orden, som också är kvinnonedsättande.

De kropps- och utseendeförknippade orden har lite större utrymme här än i fråga 4, men samtidigt anges de inte alls i samma utsträckning som de sexuella orden. Det verkar som om de sexuella orden, trots mina tidigare antaganden om ett nytt tabu, fortfarande upplevs som ”värre” av unga flickor.

5.12. Fråga 6: Skillnad mellan pojkars och flickors skällsordsbruk

Här finns två interna bortfall i den enspråkiga gruppen och ett i den flerspråkiga. Det är alltså 20 enspråkiga flickor och 15 flerspråkiga som svarat på frågan. I den enspråkiga gruppen har 11 elever, eller 55 %, svarat ja, det är skillnad mellan flickors och pojkars skällsordsbruk och

9 flickor, eller 45 %, har svarat att det inte är någon skillnad. I den flerspråkiga gruppen har 11 flickor, eller 73 % svarat ja, det är skillnad, medan endast 4 elever, eller 27 %, svarat nej. Det är alltså stor skillnad mellan den enspråkiga och flerspråkiga gruppen. En mycket större del av de flerspråkiga flickorna menar att det är skillnad på hur flickor och pojkar använder skällsord.

Motiveringarna till varför det är olika i pojkars och flickors bruk är det dock ingen större skillnad på. Eleverna som ser en skillnad menar att det finns olika skällsord för pojkar respektive flickor, att pojkar kränker mer och är mer allvarliga än flickor och att pojkar använder grövre ord, någon tar t.ex. upp att pojkar ofta säger *din mamma*, vilket uppenbarligen uppfattas som grovt (antagligen eftersom vi i svenskan inte är så vana vid dessa uttryck). Vissa menar att flickor är mer elaka och sårar mer medan pojkar snarare provocerar. Detta skulle innebära att flickor är mer ordagranna i sitt skällsordsbruk än pojkar.

De flickor (framförallt de enspråkiga) som menar att det inte är någon skillnad är trots detta lite inne på samma linje. Någon påpekar att flickor blir mer utsatta men trots detta använder de lika mycket skällsord som pojkar. Andra påpekar att nu är det lika mycket hos båda grupper, detta tyder på att man tycker att det var olika tidigare men inte nu längre. Flera påpekar dock också att alla säger likadant, att varken pojkar eller flickor respekterar varandra och att skällsorden har samma betydelse oavsett vem som säger dem.

5.13. Fråga 7: Skällsord på andra språk

På frågan om man känner till skällsord från andra språk var skällsordsexemplen många och det visade sig, kanske självklart, att det framförallt var de flerspråkiga eleverna som hade kännedom om utländska skällsord. Åtta enspråkiga elever svarade på frågan och fyra av dessa uppgav att de också använder orden. De ord som fick fler än en träff i den enspråkiga gruppen var finska *vittu*, som betyder 'fitta' med fyra belägg och engelska *fuck*, som betyder 'knulla' och som används ungefär som svenskans 'skit' eller 'jävlar', med två belägg.

I den flerspråkiga gruppen gav tretton elever exempel på skällsord på andra språk, här var det alltså bara tre interna bortfall. Nio av dessa menade att de även använde skällsorden. De andra menade att detta var ord de hade för sig själva. De ord som fick fler än en träff bland de flerspråkiga eleverna var arabiska *sharmuta*, som betyder 'hora' med fyra belägg, finska *vittu* med två belägg och *haiwan*, som betyder 'djur'

men som eleverna inte angav samma ursprungsspråk till (en angav arabiska och den andra urdu från Pakistan), med två belägg.

Intressant är att både *vittu* och *sharmuta* används av elever som inte har finska eller arabiska som hemspråk. Detta tyder på att dessa ord blivit gångbara i vidare kretsar och tagit sig över språkets gränser. Detta visar att även skällsord tar sig över från invandrarspråk, inte bara översatta fraser som *din mamma*.

Självklart togs också många engelska ord upp. Detta har vi också sett exempel på i tidigare frågor, t.ex. *bitch* angavs då eleverna skulle ge skällsordsexempel i frågorna 1 och 2. Jag trodde nog att de engelska orden skulle få fler träffar (inget ord nämndes mer än en gång), jag tror att det kan bero på att eleverna har engelskan så nära inpå sig att de inte tänker på detta som skällsord från ett annat språk.

5.14. Fråga 8: Skämtsamma skällsord bland kompisar

Av tabell 12 framgår hur flickorna svarat på fråga 8, om man brukar säga skällsord till sina kompisar på skoj, och de skällsord som fått tre eller flera belägg. Här var det ett internt bortfall i den enspråkiga gruppen och ett i den flerspråkiga.

Tabell 12: *Utfall på frågan om man brukar säga skällsord till sina kompisar på skoj och de vanligaste skällsordsexemplen*

	Enspråkiga (21 svar)		Flerspråkiga (15 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
Ja	20	95 %	11	73 %
Nej	1	5 %	4	27 %
<i>idiot</i>	9	43 %	3	20 %
<i>hora</i>	3	14 %	3	20 %
<i>fitta</i>	2	10 %	1	7 %

Som framgår av tabell 13 är det samma ord som tidigare (i enkätens fråga 1 och 2D), *idiot*, *hora* och *fitta*, som kan användas vid skämt, nämligen ord som ifrågasätter intelligens och sexuella ord. Det tycks återigen som det går bra med skällsord på skoj om alla är med på det och man inte menar ordets innebörd. Det är dock så att det finns en liten risk att kompisar kan ta illa upp, två enspråkiga flickor och fyra flerspråkiga har angivit att detta har hänt. Det verkar vara viktigt att alla känner till jargongen och är med på noterna. Kanske är de dialektala

drag som syntes i svaren på fråga 2D ett sätt att få kompisar uppmärksamma på att man skämtar.

Intressant är att det är fler flerspråkiga flickor som menar att de inte säger skällsord till kompisar på skoj. I princip alla enspråkiga flickor skämtar på det här sättet medan så många som fyra (27 %) av de flerspråkiga flickorna inte gör det. Detta, tillsammans med tidigare resultat, tyder på att dessa flickor är något mer försiktiga i sitt skällsordsbruk. Deras motiveringar till att inte skoja med skällsord är att man har respekt för varandra och inte vill göra varandra ledsna.

5.15. Fråga 9: Skällsord som inte går att använda skämtsamt

Här finns fem interna bortfall i den enspråkiga gruppen och fem i den flerspråkiga. Det är alltså 17 enspråkiga flickor och 11 flerspråkiga som svarat. I den enspråkiga gruppen har 13 elever, eller 76 %, svarat att det finns skällsord man inte kan använda skämtsamt medan fyra flickor, eller 24 %, svarat nej, det finns inga skällsord som inte kan användas skämtsamt. I den flerspråkiga gruppen har sex flickor, eller 55 %, svarat ja, att det finns skällsord man inte kan säga på skoj, medan fem elever, eller 45 %, svarat nej på frågan. Det är alltså en större andel enspråkiga flickor än flerspråkiga som menar att det finns skällsord de aldrig skulle kunna säga på skoj. Detta går emot de tidigare frågornas resultat som tytt på att de flerspråkiga flickorna tenderar att vara försiktigare med sitt skällsordsbruk. Kanske kan detta bero på att de flerspråkiga flickorna inte tycker de svenska skällsorden låter lika illa som de enspråkiga flickorna. Detta skulle då överensstämja med spekulationer hos Andersson som menar att vårt modersmåls skällsord och svordomar borde låta värst för oss. Dock har han aldrig sett några vetenskapliga undersökningar som testat detta (1985:53).

Av tabell 13 framgår vilka skällsord som givits som exempel och fått tre eller fler belägg bland de flickor som svarat att det finns skällsord man inte kan säga på skoj.

Tabell 13: *De vanligaste skällsorden som de flickor som svarat att det finns skällsord man inte kan använda skämtsamt ger exempel på*

	Enspråkiga (13 svar)		Flerspråkiga (6 svar)	
	Antal belägg	Andel i %	Antal belägg	Andel i %
<i>hora</i>	8	62 %	5	83 %
<i>fitta</i>	4	31 %	3	50 %
<i>bög, böjgåvel</i>	3	23 %	1	17 %

Andra ord som angetts (förutom de i tabell 13) är *din mamma, håll käften, bitch, horunge, tjock, slampa, cp, kuksugare, kuk, peddobarn* och *lebbjäväl*. Anledningen eleverna framförallt ger är att de själva ej skulle vilja höra dessa fula ord. Återigen är det de grova sexuella orden som får belägg, med några få undantag i *tjock, håll käften* och *bitch* så är de helt dominerande, trots att dessa samtidigt används så mycket bland ungdomar enligt eleverna. De elever som anger att det inte finns några skällsord som de inte skulle kunna säga, ens på skoj, menar bl.a. att alla ord blivit så vanliga att de inte ens bryr sig längre.

5.16. Fråga 10: Minskning av skällsordsbruket på skolan

Av tabell 14 framgår hur flickorna svarat på frågan om man bör minska skällsordsbruket på skolan. Här är det tre interna bortfall i den enspråkiga gruppen och två i den flerspråkiga.

Tabell 14: *Utfall på frågan om eleverna vill minska skällsordsbruket på skolan*

	Enspråkiga (19 svar)		Flerspråkiga (14 svar)	
	Belägg	%	Belägg	%
Ja, både när det sägs på allvar och skoj	8	42 %	10	71 %
Ja, på allvar, men nej, på skoj	10	53 %	3	22 %
Nej, varken på allvar eller skoj	1	5 %	1	7 %

Av tabell 14 framkommer att en övervägande del av eleverna (om man ser på hela gruppen som svarat) vill minska skällsordsbruket på skolan oavsett om det sägs på skoj eller inte. Eleverna menar att det är onödigt och fult, att det leder till en rå stämning och att det kan leda till bråk och missförstånd.

Det är intressant att en betydligt större andel flerspråkiga informanter vill minska skällsordsbruket än de enspråkiga eleverna. Detta tyder återigen på att flerspråkiga flickor är mer restriktiva i skällsordsbruk och ser detta som något värre än enspråkiga flickor. Det är dock värt att notera att när det gäller allvarligt menade skällsord så är knappt någon i grupperna tolerant och i princip alla vill att detta bruk ska minskas. Detta tyder på att det finns ett bruk av allvarligt menade skällsord på skolan och att tonen ibland upplevs som för rå av flickorna.

De elever som vill ha kvar det skämtsamma skällsordsbruket menar att man måste få skämta och att kompisar förstår varandra sinsemellan. De är dock noga med att påpeka att det är viktigt att det inte går för långt

och blir på allvar. De två elever som inte tycker man ska minska skällsordsbruket alls, menar att det aldrig kommer att gå att stoppa i alla fall, så varför försöka.

5.17. Fråga 11: Hur lärarna bör agera

Tabell 15 redovisar hur eleverna svarat på frågan om och när lärarna bör agera vid skällsordsbruk. Här finns ett internt bortfall på fyra elever i den enspråkiga gruppen och fyra i den flerspråkiga.

Tabell 15: *Utfall på frågan om och när lärarna ska agera*

	Enspråkiga (18 svar)		Flerspråkiga (12 svar)	
	Belägg	%	Belägg	%
Ja, både på allvar och skoj	6	33 %	6	50 %
Ja, på allvar, men nej, på skoj	9	50 %	4	33 %
Nej, varken på allvar eller skoj	3	17 %	2	17 %

De enspråkiga eleverna verkar inte vilja att lärarna ska agera i samma grad som de vill att skällsordsbruket ska minska på skolan (se tabell 14), det är färre (sex stycken) som vill att lärarna ska agera mot skällsordsbruk både på allvar och skoj än som vill minska samma skällsordsbruk på skolan (åtta stycken i tabell 14). De flerspråkiga eleverna är mer tydliga med att de vill ha en minskning och att lärarna ska agera, både när det gäller allvarsamt och skämtsamt sagda skällsord, som framgår av tabell 15. Det är intressant att det är en sådan skillnad mellan eleverna, 50 % av de flerspråkiga eleverna vill att lärarna ska agera då skällsord sägs både på allvar och skämt medan endast 33 % av de enspråkiga håller med om detta. Detta tyder återigen på att de flerspråkiga eleverna inte har samma tolerans mot skällsord och är mer restriktiva i sitt eget bruk.

De elever som tycker lärarna ska ingripa menar att de ska säga till elever, men några menar också att man bör gå till föräldrarna. De som inte tycker man ska göra något menar att det ändå inte hjälper och att de är tillräckligt gamla för att kunna ta eget ansvar för sina handlingar.

5.18. Fråga 12: Informanternas eget agerande vid skällsordsbruk

Här finns ett internt bortfall på fem elever i den enspråkiga gruppen och tre i den flerspråkiga.

Tabell 16: De svar eleverna givit på frågan om vad de själva gör vid skällsordsbruk

	Enspråkiga (17 svar)		Flerspråkiga (13 svar)	
	Belägg	%	Belägg	%
<i>Ingenting</i>	9	53 %	7	54 %
<i>Säger till om vänner utsätts</i>	4	24 %	3	23 %
<i>Försöker stoppa det</i>	-	-	2	15 %
<i>Snackar skit om personen, hatar den</i>	1	6 %	1	8 %
<i>Är det bråk så agerar jag</i>	1	6 %	-	-
<i>Stänger ute orden</i>	1	6 %	-	-
<i>Förstår inte, för mycket utländska</i>	1	6 %	-	-

Tabell 16 visar att de flesta elever uppger att de inte gör något då de hör skällsord på skolan. De upplever att de inte har med det att göra och att de inte vill blanda sig i bråk i onödan. Det är dock några menar att de agerar om deras vänner blir utsatta och två stycken flerspråkiga flickor menar att de faktiskt försöker stoppa skällsordsbrukare överlag.

6. Sammanfattande diskussion kring resultaten

Det skällsord som får flest belägg igenom hela enkäten är *hora* och det är också de sexuella skällsorden som dominerar i enkäten. Enda undantaget till detta är när flickorna ska beskriva sitt egna skällsordsbruk i fråga 2A–D då ord som ifrågasätter intelligens, framför allt *idiot*, får större utrymme. Intressant är att *hora* får många belägg både när eleverna ska ange vad som är vanligt i olika situationer på skolan (fråga 1A–D) och när de ska ange vad som är mest kränkande, både för dem själva (fråga 3) och för flickor i allmänhet (fråga 5). Det verkar alltså som att en majoritet av informanterna upplever att *hora* är ett kränkande skällsord som ingen flicka vill bli kallad. Anledningen till detta verkar främst vara att *hora*, och även andra kvinnoförnedrande sexuella skällsord med liknande betydelse t.ex. *slampa* och *slyna*, innebär en slags dubbel kränkning. Dels menar flickorna att det är kränkande att bli kallad för något osant och dessutom oroar man sig för att andra ska tro att tillmälet är sant och skapa ett dåligt rykte. Detta resultat går emot Kotsinas som i sin undersökning fått fram att *hora* av ungdomar mer betraktas som slang för *flicka* än som ett skällsord

(2003:44–47). Mina resultat visar att detta inte stämmer, i alla fall inte bland dessa flickor.

Samtidigt visar resultaten från fråga 1 att *hora* är ett flitigt använt ord bland elever och det får störst andel belägg både när jag frågar efter skällsord sagda i ilska (1A), för att såra (1B), för att provocera (1C) och på skoj (1D). Lite annorlunda ser det ut i fråga 2 där elevernas egna bruk efterfrågas och de då beskriver ett mildare bruk jämfört med fråga 1 men *hora* får trots detta flera belägg på 2A, 2C och 2D. Detta ger en tvetydig bild där *hora* och andra sexuella skällsord verkar vara ett nödvändigt ont i skällsordsbruket trots att så många flickor egentligen inte vill acceptera detta. Ytterligare belägg för att sexuella ord är absolut vanligast bland ungdomar är att på fråga 7, vilka ord man känner till från andra språk än svenska, är det just *vittu* och *sharmuta* (*fitta* på finska och *hora* på arabiska) som får belägg hos elever som inte anger språken som hemspråk.

Svahn visar att skällsord som signalerar sexuell tillgänglighet för kvinnor varit vanliga länge (1999:58–65). Redan i bondesamhället (avgränsning från medeltiden till mitten av 1800-talet, 1999: 48) var denna kategori skällsord den största och vanligaste utifrån hennes material. Sexuella trakasserier i skolan och bland ungdomar har under de senaste åren debatterats flitigt och legat till grund för flera undersökningar kring ämnet (se Forsberg 2000:9, Osbeck m.fl. 2003:11ff, JämO 2000:7ff). Detta skällsordsbruk är alltså vanligt bland ungdomar idag, även flickorna själva använder sexuella skällsord i viss utsträckning enligt mina informanter. Detta problematiseras av att så många flickor här upplever de sexuella orden som kränkande och detta faktum tycker jag motiverar insatser i skolan mot detta skällsordsbruk, oavsett om bruket blivit vanligare eller inte.

En annan intressant aspekt av resultaten är att skällsordsexemplet överlag blir betydligt mildare när flickorna ska ange hur deras eget skällsordsbruk ser ut i fråga 2A–D. Frågan är om de verkligen har ett mildare skällsordsbruk eller om de censurerar sig själva i enkätsvaren. Kotsinas, Andersson och Nordenstam menar att flickor och kvinnor använder mer standardtalspråk och högstatusvarianter i sitt talspråk än vad pojkar och män gör (Kotsinas 1994a:130–131, Andersson 1985:74–75 och Nordenstam 2003:30–31). Detta innebär alltså att flickor i högre grad än pojkar strävar efter att tala ”fint och välvårdat”. Skällsord och svordomar tillhör inte ”det fina” talspråk som flickorna eftersträvar och därför bör det vara så att de försöker använda mildare uttryck. Kanske är det så att mina resultat tyder på ett faktiskt mildare bruk men de kan också tyda på flickornas strävan efter att se sig själva som ”kvinnliga”

talare – alltså utan grova former som t.ex. svordomar och skällsord. Det är alltså svårt att veta om flickorna faktiskt har ett mildare skällsordsbruk än bland ungdomar överlag eller om de censurerar sig själva som del i en strävan efter en bild av sitt egna talspråk som ”fint och välvårdat”. Kotsinas skriver:

Språk och språkbruk är intimt förbundna med människors upplevelse av sin egen identitet och sin roll i samhället. Eftersom mäns och kvinnors roller i alla samhällen – även de mest jämlika – är olika, är också mäns och kvinnors språk mer eller mindre olika. (Kotsinas 1994b:135)

Vidare skriver Kotsinas att flickorna på trettioalet censurerade sitt språk och undvek fula ord och slangord i samtal utanför den intima vänkretsen (se Kotsinas 1994b:136). Kanske är det detta vi ser prov på hos de flerspråkiga flickorna i min undersökning eller så ser vi ett faktiskt annorlunda språkbruk hos dem. Det krävs fortfarande mer forskning för att kunna dra slutsatser kring dessa frågor.

Överlag kan man i mina resultat se att de flerspråkiga flickorna är något mer restriktiva i sitt egna skällsordsbruk och i uppfattningarna om andras skällsordsbruk än de enspråkiga flickorna. Detta är t.ex. tydligt i fråga 2A–D där flerspråkiga elever ger mildare skällsordsexempel än de enspråkiga eleverna när de ska spegla sitt egna skällsordsbruk. Det är också en större andel flerspråkiga flickor som anger att de inte använder skällsord alls i situationen att sära någon (2B) eller provocera någon (2C). Samma tendens är tydlig i fråga 8 (tabell 12), om man säger skällsord bland vänner på skoj, där en större andel flerspråkiga flickor angav att detta inte förekommer. Också i fråga 10 (tabell 14), om man vill minska skällsordsbruket på skolan, är det en större andel flerspråkiga flickor som vill minska på allt skällsordsbruk, även om det sägs på skoj. Dessutom vill en större andel av de flerspråkiga flickorna att lärarna ska agera när de hör skällsord både på allvar och skoj vilket de anger på fråga 11 (tabell 15).

Mycket tyder alltså på att flerspråkiga flickor överlag använder något mildare skällsord och är något strängare i sin attityd mot andras skällsordsbruk än de enspråkiga flickorna i enkäten. Detta är intressant eftersom det samtidigt förefaller vara så att invandratäta områden och flerspråkiga ungdomar har ett rikt slangordsbruk där flera olika språk spelar roll och sätter prägel på slangen (se Doggelito och Kotsinas 2004:7ff). Flerspråkiga ungdomar borde därmed kanske vara mindre restriktiva mot slang och skällsord. Det är svårt att dra några slutsatser kring varför de flerspråkiga flickorna är så restriktiva i denna undersökning eftersom jag inte vet hur flerspråkiga pojkar tänker kring

och brukar skällsord och därmed inte får en helhetlig bild kring flerspråkiga ungdomars uppfattningar kring skällsordsbruk.

De ledtrådar jag kan få om pojkars skällsordsbruk kommer från flickornas svar på enkätfrågorna om könsskillnader i skällsordsbruk (fråga 4, 5 och 6). På fråga 6, om det är skillnad mellan pojkars och flickors skällsordsbruk, svarar en majoritet av flickorna att de upplever att det är skillnad. Det de anser vara den största skillnaden är att pojkarna är ”råare” i tonen och att de förolämpar genom att ta upp familjen t.ex. genom uttrycket *din mamma*. Även de flickor som menar att det inte är någon skillnad uttrycker att det tidigare var det men att det nu har blivit råare bland flickorna så att skillnaden inte längre syns. Att de flerspråkiga flickorna i högre grad än de enspråkiga anger att det finns könsskillnader tyder återigen på att de är restriktivare i sitt skällsordsbruk och att det i så fall därigenom blir större skillnader mellan dem och pojkar i allmänhet än för enspråkiga flickor som inte verkar vara lika återhållsamma i sitt skällsordsbruk.

På fråga 4 och 5, om vad som är det värsta man kan säga till en pojke respektive flicka, ser resultaten annorlunda ut. De allra flesta flickor, oavsett enspråkighet eller flerspråkighet, menar att det är grova sexuella ord som är värst att säga, både till flickor och till pojkar, här upplever de alltså ingen skillnad. Dock ges färre skällsord som exempel på vad som kan sägas till pojkar (fråga 4) än flickor (fråga 5). Det är även så att fler kropps- och utseendeförknippade ord får belägg då flickorna ska ge exempel på vad som är värst att säga till en flicka. Det verkar, som jag diskuterat i bl.a. kapitel 5.8 och 5.9 ovan, som om kropps- och utseendeförknippade ord upplevs som upprörande och kränkande för många flickor.

Intressant är också att en flicka har angett att man ska ta upp familjen som det värsta man kan säga till en pojke och att de båda pojkar som svarat på enkäten också svarat detta. Det verkar alltså som om familjeförolämpande skällsord framförallt är ett fenomen som syns bland pojkar och inte i samma grad bland flickor. Kanske håller detta fenomen med familjekränkning på att ta över omanlighets-skällsorden, t.ex. *bög* som de flesta flickorna trodde var mest kränkande och förolämpande för pojkar. Detta är något som skulle vara intressant att titta på om samma enkät genomfördes bland pojkar på gymnasiet.

Att pojkar upplevs som ”råare” än flickor i sitt skällsordsbruk är oroväckande med tanke på de larm om sexuella trakasserier i skolan som legat till grund för utredningar som JämO (2000), Forsberg (2000) och Osbeck m.fl. (2003). Osbeck m.fl. visar att flickor är utsatta i större utsträckning än pojkar för sexuella trakasserier (2003:138), att de

kvinnokränkande orden är i majoritet och att pojkarna i högre grad är de som trakasserar (2003:100–101). Mina resultat från fråga 6 ligger i linje med detta och visar att även de flickor som svarat på min enkät upplever att pojkar är råare i sitt skällsordsanvändande. Det som oroar mest med denna bild är att flickor fortfarande utsätts för sexuella trakasserier i högre grad än pojkar och därför bör vuxna i skolan diskutera och ta ställning mot sexuella skällsord i alla sammanhang.

I svenskan är de sexuella orden till stor del tabubelagda (se bl.a. Andersson 1985:79ff) och det är därför ungdomars bruk av dessa skapat stor debatt i samhället. Bilden hos flickorna i enkäten är däremot splittrad när det gäller tabubelagda skällsord. Det de upplever som mest kränkande är just de sexuella skällsorden och då särskilt *hora*. Det är också dessa som får högst frekvens i beläggen på fråga 9, vilka skällsord man inte ens vill säga till någon på skoj. Av dessa resultat skulle man kunna anta att sexuella ord som *hora*, *fitta*, *bög* o.d. skulle vara tabubelagda bland ungdomar men i fråga 1 ser vi att dessa ord snarare är mycket vanliga och att flickorna också till viss del själva använder dem. Detta ger alltså en splittrad bild men de allra flesta flickorna uppger att de vill minska skällsordsbruket på skolan, i alla fall om det sägs på allvar, vilket jag ser som ett tecken på att de inte accepterar sexuella skällsord sagda på allvar. Bruk av sexuella skällsord på allvar är sexuella trakasserier och det verkar de flesta flickor vara medvetna om och anse vara oacceptabelt. När det handlar om skämtsamt bruk verkar de dock betydligt mer toleranta mot de sexuella orden.

En annan intressant grupp skällsord är de kropps- och utseendeförknippade skällsorden, t.ex. *ful*, *äcklig* och *fetto*. De tas upp som exempel på fråga 3, vad man själv upplever som mest kränkande, och på fråga 5, vad som är mest kränkande för flickor i allmänhet, men får inte alls belägg i samma utsträckning som de sexuella orden. Det som är intressant är att på fråga 2D, vad flickorna själva säger till varandra på skoj, så får dessa skällsord väldigt låg frekvens i beläggen medan de sexuella skällsorden är frekventa även här. Detta tyder på att kropps- och utseendeförknippade skällsord inte är något flickorna gärna skojar med varandra om. Medan det verkar rätt okej att säga *ey hora* (vilket en flicka angett som exempel på fråga 2D) till en kompis, så länge hon vet att det är skämtsamt menat, är det ingen som skrivit att *ey fetto* är något man kan säga skämtsamt. Dessa ord förekommer dock betydligt oftare när jag frågar efter skällsord man säger för att göra någon ledsen (2B). Flickorna verkar alltså uppleva kropps- och utseendeförknippade ord som så pass sårande att de inte används som skämt, i alla fall inte i samma utsträckning som de sexuella skällsorden

(som också upplevs som kränkande och sårande). Frågan är om vi här ser en grupp skällsord som faktiskt börjar bli tabubelagda, i alla fall bland unga flickor. Kanske är det så med tanke på det moderna samhällets fokusering på kropp och utseende, framför allt på kvinnors kroppar. Det är dock inte kropps- och utseendeförknippade skällsord som får många belägg på fråga 9, där jag frågar efter skällsord flickorna inte ens skulle säga till en kompis på skoj, utan där är det återigen de sexuella orden som anses värst. Om dessa kropps- och utseendeförknippade skällsord börjar få ett tabu på sig bland unga flickor är det fortfarande i en tidig fas. De sexuella orden är fortfarande de som anses värst av flickorna även om dessa verkar bli mer accepterade, i alla fall vid skämtsamma tillfällen.

Jag anser slutligen att det är viktigt att diskutera och problematisera skällsordsbruk i alla situationer med ungdomar i skolan som vuxen p.g.a. det allvarligt menade bruket och de sexuella trakasserierna. I resultaten syns tydligt att de sexuella skällsorden är vanligast bland ungdomar idag, vilket stämmer överens med Svahns resultat från 1990-talet (1999:181) och också med Söderströms och Klings resultat i tidigare c-uppsatser. Både Klings och Söderströms resultat har visat att sexuella skällsord förekommer i stor utsträckning, vilket också jag sett, trots att jag inte angav några av dessa i förväg, vilket gjorts hos Kling och Söderström (se bilaga 1 hos Kling 2003 och Söderström 2003).

Flickorna verkar dessutom vara medvetna om att orden är kränkande och förolämpande mot dem och att pojkar blir kränkta av omanlighetsskällsorden. De mönster i skällsordsbruket som Svahn har upptäckt i vår samtid och som hon upptäckt som vanligast redan på medeltiden är stereotyperna ”den liderliga kvinnan” och ”den omanlige mannen”, som hon menar ”lyser klarast genom historien” (1999:173). Hon menar att skällsord som *hora* och *fitta* hjälper till att upprätthålla en konservativ konstruktion av kvinnlighet – ”en språkets makt över tanken” (1999:182). Därför tycker jag det är mycket viktigt att ta upp skällsorden till diskussion med de elever som använder dem, även om det handlar om ett skämtsamt bruk. Jag tror inte det räcker att säga åt elever vad de får och inte får säga. Det är istället viktigt att låta eleverna själva problematisera och diskutera innebörden av deras skällsordsbruk så att de uppnår en fördjupad förståelse för skällsordens betydelse och hur de fungerar som kränkande och konserverande av olika ideal för kvinnligt och manligt.

Eftersom resultatet på enkätens fråga 10–11 visar att också eleverna själva vill se en minskning av skällsordsbruket på skolan, tycker jag också det är viktigt att som vuxen agera mot detta. Eftersom flickorna

samtidigt svarar att de själva gör mycket litet på enkätens fråga 12, tycker jag det är viktigt att de vuxna på skolan verkligen agerar. De bör rimligtvis ha mer erfarenhet och bättre argument för att kunna ta upp och diskutera skällsordsbruk än ungdomarna själva.

Jag håller alltså med Kling om att man måste diskutera och klargöra skällsordens kränkande innebörd för elever som kanske inte ser ordens innebörd och betydelse som något speciellt och att det är viktigt att inte bara låta sina egna åsikter ”fungera som pekpinne” (2003:38). Jag håller också med Söderström om att det finns ”ungdomar som mår dåligt av att skällsord förekommer omkring dem” och att ”det är viktigt att påpeka att det trots allt finns elever som reagerar negativt och blir arga och/eller ledsna” (2003:43).

Jämställdhet ingår i skolans värdegrund och detta framgår bl.a. av de citat ur skolans läroplaner och ur skollagen som jag tar upp i kapitel 3.2 ovan. Jag tolkar dessa riktlinjer ur skollag och läroplaner som att jag som vuxen i skolan måste se alla former av sexuella skällsord som något jag ska agera aktivt mot, för att främja jämställdheten i skolan och motverka kränkande behandling. Jag håller med JämO i att:

Om sedan orden i vissa sammanhang används slarvigt, som allmänna skälls- eller modeord, är tämligen ointressant. Det är de faktiska trakasserierna och den maktordning som råder mellan könen i vårt ojämställda samhälle som skolan måste göra något åt om den vill leva upp till innebörden i skollag och läroplaner. (2000:31)

Eftersom flickorna i min undersökning har angett de sexuella skällsorden som vanligast förekommande på skolan anser jag det är där fokus bör ligga. Detta eftersom jag upplever dem som de grävsta i mina resultat och som de som mest upprätthåller gamla, ojämställda föreställningar om kvinnligt och manligt. Det finns också risk för att de fungerar som en del i den könsmobbing som på senare år debatterats och undersökts (se bl.a. Osbeck m.fl. 2003).

För den sakens skull får man dock inte glömma bort de andra skällsorden. Det gäller att även diskutera dem med eleverna och hur man kan bli kränkt och sårad av t.ex. skällsord som ifrågasätter intelligens och kropps- och utseendeförknippade skällsord. I undersökningen har jag, som sagt, upptäckt att flickorna ser kropps- och utseendeförknippade skällsord som något sårande och som man inte gärna skämtar om. JämO påpekar:

Mediernas samlade budskap till flickor och unga kvinnor är dubbelt. De ska vara starka och självständiga (...) Samtidigt ska de anpassa sig till vad

pojkar/män tycker om dem. Och de ska inte vara nöjda med sig själva, med hur de ser ut eller fungerar (JämO 2000:102).

Jag tror att medias fokus på kvinnors kroppar och utseende är en bidragande faktor till de resultat jag fått om de kropps- och utseendeförknippade orden. Det är viktigt att som vuxen i skolan förstå hur flickorna, men också pojkarna, uppfattar sina kroppar och vilka krav de sätter på sig själva. Lundgren har dessutom visat att föreställningar om kropp och kön spelar stor roll för elevers sätt att kommunicera med varandra men att detta sällan diskuteras öppet (2000:25). Flickorna lever också med kravet på sig att de ska vara starka och självständigt tänkande individer, vilket gör att säkert också skällsord som ifrågasätter intelligens och alla sorters nedsättande ord om kvinnor (även de sexuella) kan uppfattas som sårande för flickor på gymnasiet. Skällsord som handlar om kropp, utseende och intelligens bör därför inte accepteras av vuxna i skolan. För att uppmuntra eleverna att bli fria och demokratiska medborgare (se Lpo 94, 1 kap och Lpf 94, 1 kap) bör vi diskutera och problematisera alla skällsord och, med dem, dolda ideal med eleverna när de kommer upp.

7. Slutord

Resultaten har visat att ungdomars skällsordsbruk idag är tvetydigt. Å ena sidan tror jag de vill chockera vuxenvärlden genom att använda grova skällsord på skämt och allvar, t.ex. *hora*. Å andra sidan blir många kränkta och ledsna av att bli kallade samma skällsord. Resultatet av min undersökning har lett till att jag blivit övertygad om hur viktigt det är att diskutera alla kategorier skällsord med eleverna. I synnerhet är det viktigt att aktivt ta ställning mot de sexuella skällsorden. Detta eftersom de verkar vara de vanligaste skällsorden bland ungdomar, men framförallt för att så stor andel av flickorna uppger att de på ett eller annat sätt kan upplevas som kränkande.

Det hade varit mycket intressant att genomföra samma undersökning bland pojkar. Att jag valt att koncentrera mig på flickor har lett till att mina resultat pekat på att sexuella ord upplevs som kränkande i hög grad. Det har också visat att flickornas egna bruk beskrivs som mildare av dem själva än det som upplevs som vanligt på skolan. Frågan är hur pojkars svar hade sett ut. Indikationer från de två pojkarna som fyllt i min enkät finns men frågan är om detta utslag är allmängiltigt för en större grupp pojkar. En annan fråga är hur flerspråkiga pojkar ser på skällsord. Skulle deras svar ge samma utslag som bland flickorna i min undersök-

ning där de flerspråkiga är mildare i sitt skällsordsbruk och mer restriktiva i sina uppfattningar? Detta kommer inte min undersökning ge svar på, men likväl tycker jag att undersökningen har givit mig riktlinjer till hur jag ska reagera och agera som lärare då jag hör skällsord bland eleverna.

8. Litteratur

- Andersson, Lars-Gunnar. 1985. *Fult språk*. Stockholm.
- Doggelito, Dogge och Kotsinas, Ulla-Britt 2004. *Förortsslang*. Stockholm.
- Forsberg, Margareta 2000. *Ungdomar och sexualitet – en kunskapsöversikt år 2000*. Stockholm.
- JämO 2000. *JämOs handbok mot könsmobbnig i skolan*. Stockholm.
- Kling, Theres 2003. "Flodhora! – en undersökning om bruket av skällsord i en gymnasieskola i Trollhättan". C-uppsats vid institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Kotsinas, Ulla-Britt 1994a. *Ungdomsspråk*. Uppsala.
- Kotsinas, Ulla-Britt 1994b. *Vrålbedåriskt. En bok om flickslang*. Stockholm.
- Kotsinas, Ulla-Britt 2003. *En bok om slang, typ*. Stockholm.
- Kylén, Jan-Axel 1994. *Fråga rätt vid enkäter, intervjuer, observationer och läsning*. Stockholm.
- Ljung, Magnus 1984. *Om svordomar. I svenskan, engelskan och arton andra språk*. Stockholm.
- Lundgren, Anna Sofia 2000. *Tre år i G. Perspektiv på kropp och kön i skolan*. Stockholm.
- Lpo 94. *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*.
- Lpf 94. *Läroplan för de frivilliga skolformerna*.
- Nordenstam, Kerstin 2003. *Genusperspektiv på språk*. Stockholm.
- Norstedts svenska ordbok, studentutgåva* 1999. Stockholm.
- Osbeck, Christina, Holm, Ann-Sofi och Wernersson, Inga 2003. *Kränkningar i skolan. Förekomst, former och sammanhang*. Göteborg.
- Svahn, Margareta 1999. *Den liderliga kvinnan och den omanlige mannen. Skällsord, stereotyper och könskonstruktioner*. Stockholm.
- Söderström, Frida 2003. "'Bög, kom hit!' – en undersökning om skällsord på en gymnasieskola i Göteborg". C-uppsats vid institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.

Bilaga 1: Löst blad utdelat till informanterna vid undersökningen

Enkät om skällsord

Denna enkät är gjord för att undersöka bruket av skällsord bland gymnasieelever i Göteborg. **Skällsord** är inte samma sak som **svordomar** utan med skällsord menas här nedsättande ord som man säger till eller om andra människor. När ni fyller i den här enkäten vill jag att ni framförallt ska tänka på skällsord man skulle kunna säga till någon annan.

När du fyller i enkäten vill jag att du ska tänka på följande:

- * Enkäten är helt anonym, och jag kommer inte att veta vem utav er som fyllt i vilken enkät, men det är viktigt att du fyller i de uppgifter jag frågar efter, d.v.s. kön, födelseår, gymnasieprogram och vilka språkkunskaper du har. Detta är viktigt eftersom jag vill se om dessa aspekter gör att det är någon skillnad när det gäller uppfattningar om skällsord.
- * Skällsorden du ger som exempel behöver inte vara ett enskilt ord. Det kan också vara fraser med flera ord, t.ex. ”din dumma...” Självklart kan du också ge enskilda ord som exempel.
- * Kom ihåg att skällsord kan sägas i olika situationer, t.ex. i ilska, för att göra någon ledsen och för att göra någon arg men också på skoj och för att visa närhet och kamratskap till sina kompisar. Det är p.g.a. detta som jag frågar efter skällsord i olika sammanhang i fråga 1 och 2 nedan.
- * Skällsord behöver inte alltid användas i samma betydelse som ordet har i en ordbok, t.ex. behöver inte ”apa” betyda att personen man säger det till faktiskt förvandlats till en apa, därför frågar jag också vad orden betyder när de sägs som skällsord i olika sammanhang i fråga 1 och 2, d.v.s. vad man menar med skällsordet i den/de situationer man säger det.
- * Försök att tänka efter och vara så ärlig som möjligt om dina uppfattningar i frågorna. Dina åsikter och uppfattningar räknas!

Tack för din hjälp!

Bilaga 2: Elevenkäten

Skällsordsenkät

- Tjej
- Kille

Född år..... Gymnasieprogram.....

Kunskaper i andra språk än svenska:

Hemma har jag lärt mig.....

.....

I skolan har jag lärt mig.....

.....

1. Ge exempel på ett (eller flera) skällsord du tycker är vanligast på skolan i olika situationer och sammanhang, alltså de du tycker används mest bland elever i allmänhet på skolan. Försök också förklara vad ordet/orden betyder i den situation du anger att de används, alltså vad man menar med dem. Om du ger flera exempel på skällsord i en situation vill jag att du försöker förklara vad man menar med vart och ett av dem. Du kan ge exempel på samma ord i olika situationer, men förklara då om det är någon skillnad i betydelsen, alltså vad man menar med skällsordet.

A. Exempel på skällsord som är vanligt/vanliga att säga till någon när man är arg:

.....
Betydelse
.....
.....

B. Exempel på skällsord som är vanligt/vanliga att säga till någon som man vill göra ledsen:

.....
Betydelse
.....
.....

C. Exempel på skällsord som är vanligt/vanliga att säga till någon som man vill göra arg:

.....
Betydelse
.....
.....

D. Exempel på skällsord som är vanligt/vanliga att säga till någon på skoj:

.....
Betydelse
.....
.....

2. Ge exempel på ett (eller flera) skällsord du själv skulle kunna använda i olika situationer och sammanhang. Försök precis som i fråga 1 förklara vad ordet/orden du ger exempel på betyder i de olika situationerna, d.v.s. vad du menar med skällsorden just där och då. Det går även här bra att ge samma ord som exempel i olika sammanhang. Kom ihåg att det går bra att ha med vissa eller alla skällsord du listat i fråga 1, eller skriva helt nya, det jag vill veta här är vad du använder för skällsord, inte dina skolkamrater.

A. Exempel på skällsord som du skulle kunna säga till någon om du är arg:.....

.....

Betydelse

.....

.....

B. Exempel på skällsord som du skulle kunna säga till någon som du skulle vilja göra ledsen:.....

.....

Betydelse

.....

.....

C. Exempel på skällsord som du skulle kunna säga till någon som du skulle vilja göra arg:.....

.....

Betydelse

.....

.....

D. Exempel på skällsord som du skulle kunna säga till någon på skoj:.....

.....

Betydelse

.....

.....

3. Gör en lista med vad du tycker är de värsta tre skällsorden du själv skulle kunna bli kallad. Förklara efter vart och ett av orden varför du upplever detta som så kränkande. Kom ihåg att du, om du vill, får ha med vissa eller alla ord som du listat i fråga 1 och 2.

A

Varför?

.....
.....

B

Varför?

.....
.....

C

Varför?

.....
.....

4. Vad tycker du är det värsta skällsordet man kan säga till en kille?

.....

Varför?

.....
.....
.....
.....

5. Vad tycker du är det värsta skällsordet man kan säga till en tjej?

.....

Varför?

.....
.....
.....
.....

6. Tycker du att det är någon skillnad mellan hur tjejer och killar använder skällsord?

- Ja
- Nej

Motivera varför du svarat ja eller nej.....
.....
.....

7. Kan du några skällsord från andra språk än svenska? Skriv exempel och förklara vad de betyder och vilket språk de kommer ifrån! Kom ihåg att det är okej att upprepa skällsord du skrivit tidigare. Om du inte känner till några utländska skällsord lämnar du denna fråga blank.

.....
.....
.....
.....

Använder du dessa ord själv eller känner du bara till dem?.....
.....
.....

8. Kan det hända att du och dina kompisar säger skällsord till varandra på skoj?

- Ja
- Nej

Om du svarade ja:

Kan du ge några exempel på vilka ord ni använder

När är detta okej

.....

Har det någon gång hänt att en kompis blivit ledsen eller arg när du sagt ett skällsord till honom eller henne på skoj och i så fall varför?.....

.....

.....

Om du svarade nej:

Motivera varför ni inte gör detta

.....

.....

.....

9. Finns det något skällsord du aldrig skulle kunna säga till någon, inte ens på skoj? Motivera.

Ja, till exempel.....

.....
Varför?

Nej, därför att

10. Tycker du att man ska försöka minska användandet av skällsord på skolan?

Ja, både när det sägs på allvar och skoj

Ja, när det sägs på allvar men nej, när det sägs på skoj

Nej, varken när det sägs på allvar eller skoj

Motivera ditt svar

11. Tycker du att lärarna ska agera när de hör elever säga skällsord till någon i skolan (både på raster och i lektionssalen)?

Ja, både när det sägs på allvar och skoj

Ja, när det sägs på allvar men nej, när det sägs på skoj

Nej, varken när det sägs på allvar eller skoj

Motivera ditt svar och förklara vad du tycker lärarna ska göra.....

Bilaga 3: Tabeller över alla skällsord som fått belägg i fråga 1–3

Tabell 1b: Skällsord i ilska som eleverna ger exempel på och antal belägg på fråga 1A

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>hora, fitta, bög, kuksugare, slampa, slyna, kuk.</i>	31	19	50
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>idiot, e du helt sinnessjuk, dum i huvudet, hjärndöd, handikapp.</i>	14	6	20
Religiösa: <i>jävel, dra åt helvete, fanskap, herregud, fan, jävla.</i>	2	8	10
Rasistiska ord: <i>svenne(-jävel, -hora), blattesvin.</i>	3	-	3
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>as, offer, jävla unge.</i>	1	2	3
Längre fraser: <i>vad du är falsk.</i>	-	1	1

Tabell 2b: Elevernas egen användning av skällsord i ilska, exempel och antal belägg på fråga 2A

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>dum (i huvudet), idiot, hjärndöd, dumhöve, dummer, e du helt sinnessjuk, pucko.</i>	19	13	32
Sexuella ord: <i>hora, fitta, bög, asshole, slyna, kuksugare, rövslickare.</i>	14	7	21
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>ungjävel, jävla unge, skitunge, trasch, tönt, barnunge.</i>	3	3	6
Nedsättande ord för kvinnor/män: <i>kärring, subba, bimbo, bitch/gubbjävel.</i>	3	2	5
Svordomar: <i>dra åt helvete, fanskap.</i>	1	4	5
Själv censurerande/använder ej skällsord vid ilska	1	1	2
Kropps- och utseendeförknippade ord: <i>din fula jävel.</i>	1	-	1
Rasistiska ord: <i>neger.</i>	-	1	1
Djur: <i>jävla apa.</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>försvinn, hatar dig, du gör mig så jävla arg, sluta waina, sluta lipa, tyst med dig, gå och lägg dig va, skaffa dig ett liv, håll käften.</i>	5	6	11

Tabell 3b: Skällsord som sårar som eleverna ger exempel på och antal belägg på fråga 1B

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>lebb, bög, fitta, hora, slampa, slyna, kuk, (knulla) din mamma.</i>	19	15	34
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>dum i huvudet, idiot, cp-skadad, dampbarn, störd, jävla pucko.</i>	10	11	21
Kroppss- och utseendeförknippade ord: <i>fetto, fetis, (du är så äckligt)ful, fan vad ful du är, tjockis, din fula jävel, ful som ett rövhål, jävla fuling, fule fan, du stinker.</i>	9	9	18
Rasistiska ord: <i>blatte, svennejävel, neger.</i>	-	3	3
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>ditt offer.</i>	1	-	1
Djur: <i>apa</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>du är så värdelös, fattar du inte att någon inte vill ha dig här, varför har du kommit hit till denna världen, skaffa dig ett liv.</i>	2	2	4

Tabell 4b: Elevernas egen användning av skällsord som sårar, exempel och antal belägg på fråga 2B

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>klantröv, pucko, dum i huvudet, idiot, cp-skada, dampbarn.</i>	10	3	13
Kroppss- och utseendeförknippade ord: <i>vad ful du är, ful, din fula idiot, skabb, fetto.</i>	6	3	9
Själv censurerande/vill ej göra någon ledsen.	4	4	8
Sexuella ord: <i>hora, fitta, din mamma.</i>	3	2	5
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>tönt.</i>	2	-	2
Nedsättande ord för män: <i>gubbjävel.</i>	1	-	1
Djur: <i>apa.</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>jag tycker inte om dig, du kan ingenting, men e du helt slut i huvudet, så patetisk du är, vad äcklig du är, hatar dig, du är värdelös, du suger, sluta tjata, haha jag är bättre än dig, ta dig i röven och onanera ditt jävla handikappade offer.</i>	7	6	13

Tabell 5b: Skällsord som provocerar som eleverna ger exempel på och antal belägg på fråga 1C

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>hora, slampa, (knulla) din mamma/pappa, fitta, bög, slyna.</i>	33	14	47
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>idiot, dum i huvudet, cp, dampbarn, handikapp, jävla pucko.</i>	7	8	15
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>tönt, offer, as.</i>	2	2	4
Kroppss- och utseendeförknippade ord: <i>ful, äcklig.</i>	3	-	3
Nedsättande ord för kvinnor: <i>bitch.</i>	1	1	2
Rasistiska ord: <i>neger.</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>håll käften vill du ha stryk, du suger.</i>	-	2	2

Tabell 6b: Elevernas egen användning av skällsord som provocerar, exempel och antal belägg på fråga 2C

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>hora, bög, fitta, lebb, (knulla) din mamma, slampa.</i>	10	6	16
Själv censurerande/bråkar inte medvetet.	5	6	12
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>dampbarn, idiot, dumhuvve, dum i huvudet, cp-barn, mongo.</i>	7	3	10
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>din patetiska jävel, tönt.</i>	1	1	2
Djur: <i>apa.</i>	-	2	2
Nedsättande ord för män: <i>gubbjävel.</i>	1	-	1
Kroppss- och utseendeförknippade ord: <i>skabb.</i>	1	-	1
Svordomar: <i>jävla jävel.</i>	1	-	1
Rasistiska ord: <i>neger.</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>håll käften innan du åker på stryk, väx upp, hatar dig, du är dummare än tåget, du är så ful att inte någon skulle vilja ha dig även om de fick betalt.</i>	3	2	5

Tabell 7b: Skällsord på skoj som eleverna ger exempel på och antal belägg på fråga 1D

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>hora, fitta, fucker, slampa, kuk, bög, ollon, min lilla kuksugare.</i>	18	8	26
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>idiot, pucko, kötthövve, nolla, dumhuvud, klantarsle, ig-barn, ditt flöte.</i>	12	6	18
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>tönt, loser, ditt as, fjant, nolla, plugghäst, mupp, nörd, miffo.</i>	5	5	10
Nedsättande ord för kvinnor: <i>bitch, biatch.</i>	2	2	4
Djur: <i>kossa.</i>	1	-	1
Kropp- och utseendeförknippade ord: <i>fuling</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>håll käften, vill du ha stryk, e du klok eller, e du dum eller, e du go eller.</i>	3	4	7

Tabell 8b: Elevernas egen användning av skällsord på skoj, exempel och antal belägg på fråga 2D

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>kötthövve, kötthuvud, dömhövve, mongo(barn), pucko, klant(röv), snille, cp, dampbarn, idiot, iddi, knäpp, trög, korkad, dumjöns, ditt flöte, dum (i huvudet).</i>	24	7	31
Sexuella ord: <i>din hängmus, sug av mig, fitta, hora, kuken, kuksugare, bög, fuckface, ollon, min lilla kuksugare.</i>	13	7	20
Ord som antyder att personen är lägre stående: <i>fjant, nolla, tönt, fjortis, loser, offer, mupp, miffo.</i>	7	4	11
Nedsättande ord för kvinnor: <i>bitch, biatch, kärring, subba.</i>	5	1	6
Kropp- och utseendeförknippade ord: <i>ful, fuling, vad ful du är, vad äcklig du är.</i>	2	2	4
Kroppsutöndringar: <i>bajs(korv), bajs på dig.</i>	2	1	3
Djur: <i>mr gris, fula apa</i>	-	2	2
Rasistiska ord: <i>habbib.</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>vill du ha stryk, e du bög eller, håll käften, du är fan dum i huvudet, e du go i hela huvudet eller, är du dum på riktigt.</i>	3	3	6

Tabell 9b: *Kränkande skällsord som eleverna ger exempel på och antal belägg på fråga 3*

	Enspråkiga	Flerspråkiga	Totalt
Sexuella ord: <i>hora, fitta, slampa, slyna, luder, horunge, lebbjävvel, peddobarn.</i>	31	22	53
Kropp- och utseendeförknippade ord: <i>feta jävel, fetknopp, vad fet du är, ful, hårboll.</i>	4	3	7
Ord som ifrågasätter intelligens: <i>efterbliven, idiot, cp-skadad, dum i huvudet, handikapp.</i>	2	4	6
Nedsättande ord för kvinnor: <i>jävla kärring, bitch, subba, satmara.</i>	3	1	4
Ord för andra negativa egenskaper: <i>lögnare, jävla snobb, att jag inte ställer upp.</i>	3	-	3
Djur: <i>apa</i>	-	2	2
Blanda in familjen på något sätt.	-	2	2
Har aldrig blivit kallad något/bryr mig inte.	-	2	2
Rasistiska ord: <i>svennehora.</i>	1	-	1
Religionförknippade ord: <i>satanist</i>	-	1	1
Längre fraser: <i>du suger på allt, tror du att du är den enda som finns i hela världen, håll käften.</i>	2	1	3